

The Project Gutenberg eBook of Loppiaisaatto eli Miten mielite

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Loppiaisaatto eli Miten mielite

Author: William Shakespeare

Translator: Paavo Emil Cajander

Release date: January 5, 2009 [eBook #27708]

Language: Finnish

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK LOPPIAISAAATTO ELI MITEN MIELITTE ***

Produced by Tapio Riikonen

LOPPIAISAAATTO

eli Miten mielite

Kirj.

William Shakespeare

Paavo Cajanderin suomennos ilmestyi v. 1899.

Näytelmän henkilöt:

ORSINO, Illyrian herttua.

SEBASTIAN, nuori ylimys, Violan veli.

ANTONIO, merikapteeni, Sebastianin ystävä.

Toinen merikapteeni, Violan ystävä.

VALENTIN, | herttuan seuralaisia.

CURIO, |

Herra TOPIAS RÄIHÄ, Olivian eno.

Herra ANTREAS KÄLPPÄINEN.

MALVOLIO, Olivian hovimestari.

FABIO, | Olivian palvelijoita.

Narri, |

OLIVIA, rikas kreivitär.

VIOLA.

MARIA, Olivian kamarineitsyt.

Hovimiehiä, pappeja, merimiehiä, oikeudenpalvelijoita,
soittoniekkoja y.m.

ENSIMMÄINEN NÄYTÖS.

Ensimmäinen kohtaus.

Huone herttuan hovissa.

(Herttua, Curio ja hoviherroja tulee. Soittokunta perällä.)

HERTTUA.

Soitelkaa, jos on lemmen ruokaa soitto.
Sit' antakaa niin täydest', että halu
Kyllyyttään sairastuu ja siihen sammuu.
Tuo sävel uudelleen! Noin, noin se sammui,
Hiveltäin korvaa niinkuin lounan henki,
Jok' yli lemmenkukkavuoteen huokuu
Ja tuoksun tuo ja vie. — Vait, vait! Jo riittää.
Niin vieno se ei ole nyt kuin äsken.
Oi, lemmetär, kuin liehakoit ja liekut!
Kuin valtameri avara on helmas,
Mut joka siihen joutuu, olkoon vaikka
Kuink' arvokas ja ylväs, tuokiassa
Se laskee arvossa ja arviossa.
Niin mielihaaveita on lempi täynnä,
Ett' on se itse suurin mielihaave.

CURIO.

Ajoonko mennään?

HERTTUA.

Mitä ajoon?

CURIO.

Peuraa.

HERTTUA.

Jalointa peuraani jo ajoss' olen.
Oi, ensi kerran kun Olivian näin,
Niin tuntui, kuin ois puhdistunut ilma;
Ma tuokiassa muutuin peuraks itse,
Ja haluni, kuin julmat villikoirat,
Mua vielä vainovat. —
(Valentin tulee.)

Hän mitä sanoo?

VALENTIN.

Anteeksi, prinssi! Puheilleen en päässyt;
Tään vaan sain vastuun hänen neitsyeltään:
Ett' itse taivaskaan ei ennen nähdä
Saa hänen kasvojansa peitteetöinnä,
Kuin lämminnyt se seitsemän on kesää;
Vaan hunnutettuna hän käy kuin nunna
Ja silmää syövin suolavesin kastaa
Huonettaan päivittäin, näin höystäöksensä
Kuollutta veljen rakkautta, jonk' ijäks
Surevaan muistoons' aikoo tallettaa.

HERTTUA.

Noin hellärakenteinen sydän, joka
Veljelleen lemmenvelan moisen maksaa,
Se kuinka lempiikään, kun kultanuoli
Muut siinä asustavat taipumukset

On tappanut! kun maksa, aivot, sydän —
Avujen suurten ylväät istuimet —
On kaikki halluss' yhden valtaherran! —
Nyt kukkamaille! Suloaatteillaan
Siell' uinuu lempi lehväteltassaan.

(Menevät.)

Toinen kohtaus.

Merenrannikko.
(Viola, laivakapteeni ja laivamiehiä tulee.)

VIOLA.
Ja mikä tämä maa?

KAPTEENI.
Illyria, neiti.

VIOLA.
Mit' Illyriassa minä? Veljenihän
Elysiossa on. Mut ehkä hän
Ei hukkunut: vai mitä, merimiehet?

KAPTEENI.
Siin' "ehkä", että itse pelastuitte.

VIOLA.
Ah, veli raukka! Mutta ehkä hänkin.

KAPTEENI.
Niin maar; ja lohduks yksi "ehkä" vielä:
Siis tietäkää: kun laiva meiltä särkyi,
Ja te ja aniharvat pelastuneet
Veneessä keinuitte, niin veljenne,
Hädässä neuvokkaan, näin köyttäytyvän
Tukevaan, laineill' uiskelemaan mastoon
Ja, kuin delphiinin seljässä Arion,
Elävän ystävyksin aallon kanssa
Niin kauas kuin voin nähdä.

VIOLA.
Tuossa kultaa!
Omapa pelastukseni se kuiskaa
Mun toivolleni hänen pelastustaan,
Ja puhees sitä tukee. Maan sa tunnet?

KAPTEENI.
Hyvinkin: täst' ei kolmen tunnin matkaa
Mun syntymä- ja kasvinseudulleni.

VIOLA.
Ken täällä hallitseepi?

KAPTEENI.
Herttua,
Yht' ylväs luonteeltaan kuin nimeltäänkin.

VIOLA.
Ja nimensä?

KAPTEENI.
Orsino on.

VIOLA.
Orsino!
Isäni kuulin mainivan sen nimen;
Hän silloin oli vielä poikamies.

KAPTEENI.

Niin nytkin on, tai oli äsken aivan.
Kuukaus on siitä vaan, kun täältä läksin;
Huhuttiin silloin, — sillä, tiedättehän,
Mit' isot toimii, sitä pienet kielii, —
Ett' ihanaa Oliviaa hän kosi.

VIOLA.

Ken se?

KAPTEENI.

Siveä impi, kreivin tytär.
Vuos' sitten isä kuoli; silloin tyttö
Veljensä hoitoon joutui, joka hänkin
Kuol' äskettäin; nyt, sanotaan, hän surust'
Ei nähdä voi, ei puhutella miestä.

VIOLA.

Oi, sitä neittä palvella jos saisin,
Niin ett'ei tietäis maailma, ken olen,
Ennenkuin itselleni kypsyy aika
Sit' ilmaista!

KAPTEENI.

Tuo käynee tuskin päinsä.
Ei pyynnöt minkäänlaiset häneen pysty,
Ei itse herttuankaan.

VIOLA.

Sinulla, kapteeni, on käytös hieno,
Ja vaikka luonto usein saastaisuutta
Somahan kuoreen kätkee, luulen sentään,
Ett' ompi sulla sydän, joka vastaa
Tuot' ihanata ulkomuotoasi.
Nyt pyydän — runsaan siitä palkan saat —
Äl' ilmaise, ken olen, ja mua auta
Pukeumaan aikeheni mukaisesti;
Palvella tahdon tuota herttuaa;
Esitä minut eunukiksi häälle.
Et kadu vaivaasi: ma laulaa taidan
Ja toimittaa jos mitä soitonpuolta,
Niin että palvelijakseen kyllä kelpaan.
Kuin sitten käy, sen aika selvittää,
Vait' olostas vaan riippuu juoni tää.

KAPTEENI.

Te olkaa eunukki, mä mykkä oon;
Jos kieli juoruu, silmä soetkoon!

VIOLA.

No, kiitos vaan. Nyt näytä mulle tietä.

(Menevät.)

Kolmas kohtaus.

Huone Olivian talossa.

(Herra Topias Räihä ja Maria tulevat.)

HERRA TOPIAS. Mitä hittoja se sisareni tytär ajattelee, kun noin panee veljensä kuoleman sydämmelleen? Mure tuopi mullan karvan, se on vissi, se.

MARIA. Totta puhuen, herra Topias, teidän pitää tulla varhemmin kotiin iltaisin; sisarenne tytär, armollinen neiti, panee pahakseen noita sopimattomia aikojanne.

HERRA TOPIAS.

Pankoon hän, mitä panee.

MARIA.

Niin, mutta teille olisi omansa säädyllisempi elämäntapa.

HERRA TOPIAS. Omansako? Minä olen omani ja omissani liikun. Tämä takki on omansa juomatakiksi ja nämä saappaat samaten; ja jos ei, niin hirttäytykööt omiin rakseihinsa.

MARIA. Tuo juominen ja rentustelu tekee teistä lopun. Armollinen neiti puhui siitä vielä eilispäivänä, ja eräästä tuhmasta herrasta lisäksi, jonka tässä tuonais-iltana toitte tänne häntä kosimaan.

HERRA TOPIAS.

Kuka se? Herra Antreas Kälppäinenkö?

MARIA.

Sama mies.

HERRA TOPIAS.

Niin muhkeata miestä ei ole toista koko Illyriassa.

MARIA.

Mitä se tähän kuuluu?

HERRA TOPIAS.

Miks'ei? Hänelle tulee kolmetuhatta dukaattia vuodessa.

MARIA. Niin, mutta häneltä menee vuodessa kaikki hänen dukaattinsa: hän on aika hölmö ja tuhlari.

HERRA TOPIAS. Että kehtaattekin semmoista sanoa! Hän, joka soittaa väkiviulua ja puhuu kolmea, neljää kieltä sanasta sanaan ulkoa: hänessä on vähän älyniekan vikaa.

MARIA. Niin, todellakin, äly on hänessä vähän vialla, sillä, paitsi että hän on hölmö, on hän suuri riitapukari, ja jos hänessä ei olisi hiukan pelkurin vikaa, joka vähän hänen riidanhaluaan hillitsee, niin arvelevat älymiehet, että hän jo pian olisi vikapää kuolemaan.

HERRA TOPIAS. Nyrkkini kautta! Ne ovat konnia ja sadattelijoita, jotka hänestä sitä sanovat. Ketkä ne ovat?

MARIA. Samat, jotka väittävät sitäkin, että hän joka yö juopuu teidän seurassanne.

HERRA TOPIAS. Niin, juomalla sisareni tyttären muistoa: ja sitä muistoa aion minä juoda niin kauan kuin jaksan kaulaa kastaa ja Illyriassa on juotavaa. Pelkuri se on ja ämmä, joka ei sisareni tyttären muistoa juo siksi, että aivot pyörivät yhdellä varpaalla niinkuin hyrrä. Vaiti, tyttö, *Castiliano vulgo*, sillä tuossa hän tulee, se herra Antreas Kälppäinen.

(Herra Antreas Kälppäinen tulee.)

HERRA ANTREAS.

Herra Topias Räihä! Mitä kuuluu, herra Topias Räihä?

HERRA TOPIAS.

Rakas herra Antreas!

HERRA ANTREAS.

Jes siunatkoon teitä, kaunis velho.

MARIA.

Samaten teitä, herra.

HERRA TOPIAS.

Valtaus, herra Antreas, valtaus!

HERRA ANTREAS.

Kuka hän on?

HERRA TOPIAS.

Sisareni tyttären kamarineitsyt.

HERRA ANTREAS.

Hyvä neiti Valtaus, toivon saada lähemmin teihin tutustua.

MARIA.

Nimeni on Maria, herraseni.

HERRA ANTREAS.

Hyvä neiti Maria Valtaus, —

HERRA TOPIAS. Erehdystä, herra Antreas. Valtaus on samaa kuin lähentely, puhuttelu, kyöhäys, hyökkäys.

MARIA.

Hyvästi, hyvät herrat!

HERRA TOPIAS. Jos näin hänet päästät, Antreas, niin paras, ett'et enää koskaan pamppuasi paljasta.

HERRA ANTREAS. Jos näin täältä pääsette, neiti, niin paras, ett'en enää koskaan pamppuani paljasta. Kaunis naikko, luuletteko pöllöjä pitelevänne?

MARIA.

En, herraseni, minä en pitele teitä.

HERRA ANTREAS.

Mutta saatte, totta vieköön, kohta pidellä. Kas, tuossa on käteni.

MARIA. No niin, herra, ajatus on vapaa; mutta, kuulkaas, viekää kätenne maitokamariin juotettavaksi.

HERRA ANTREAS.

Miksi niin, sydänpäpyseni? Mikä on tarkoitus?

MARIA.

Se on vallan kuiva.[1]

HERRA ANTREAS. Soo! Luulenpa, ett'en ole semmoinen aasi, että voisin pitää käteni kuivana. Mutta mitä on tuo pila?

MARIA.

Kuivaa pilaa.

HERRA ANTREAS.

Onko teillä paljon sitä?

MARIA. On, herra, kaikki sormenpäät täynnä. Kas niin vaan, tuossa saatte kätenne takaisin, minä olen kuiva.

(Menee.)

HERRA TOPIAS. Ah, ritari, nyt tarvitset kupollisen sektii. Olenko ikänä nähnyt sinua noin nujerrettuna?

HERRA ANTREAS. Ette sinä ilmoisna ikänä, luulisin, paitse milloin sektii on minut nujertanut. Väliin tuntuu minusta, ett'en ole minä sen älykkäämpi kuin muukaan tavallinen kristitty ihminen, mutta olenhan suuri häränlihan syöjä, ja se se, luulemma, tekee hieman haittaa älylleni.

HERRA TOPIAS.

Epäilemättä.

HERRA ANTREAS. Jos sen tietäisin, niin, jumalauta, pois sen kieltäisin. Huomenna minä ratsastan kotiin, herra Topias.

HERRA TOPIAS.

Pourquoi, hyvä ritari.

HERRA ANTREAS. Mitä se on, pourquoi? Myöntäväkö vai kieltäväkö? Voi, jos olisin kieliin käyttänyt sen ajan, minkä olen miekkailuun, tanssiin ja karhunajoon kuluttanut! Oi, että olisin opinammattiin ruvennut!

HERRA TOPIAS.

Silloin olisit saanut oivan tukkapään.

HERRA ANTREAS.

Mitä? Olisiko se tukkaani parantanut?

HERRA TOPIAS.

Epäilemättä; sillä näethän, ett'ei se tahdo luonnostaan kähertyä.

HERRA ANTREAS.

Mutta se sopii minulle sangen hyvin, eikö totta?

HERRA TOPIAS. Erinomaisesti; se roikkuu niinkuin pellavatutti rukinpäässä ja toivon vaan, että saisit emännän, joka ottaisi sinut polviensa väliin ja kehräisi sen putipuhtaaksi.

HERRA ANTREAS. Tottakin, huomenna lähden kotiin, herra Topias; sisarenne tytär ei tahdo näyttäytyä, ja jos sen tekeekin, niin panen vetoa neljä yhtä vastaan, ettei hän minusta huoli. Herttua itse, tästä naapurista, kosii häntä.

HERRA TOPIAS. Hän ei huoli herttuasta; hän ei tahdo ketään, joka on häntä parempi säätyyn, ikään ja älyyn nähden; sen hän on minulle vannonut. Vielä sitä on toivon kipinää, ukkoseni.

HERRA ANTREAS. Odotan sitten vielä yhden kuukauden. Minulla on mitä kummallisimmin luonne olla taitaa; olen väliin kovasti ihastunut hyppyihin ja naamiaisiin.

HERRA TOPIAS.

Kelpaatko sinä, ritari, sellaisiin hullutuksiin?

HERRA ANTREAS. Yhtä hyvin kuin joku toinenkin Illyriassa, olkoonpa kuka hyvänsä, kun vaan ei ole minua ylhäisempi; en silti tahdo vanhalle vertoja vetää.

HERRA TOPIAS.

Kuinka suoriut sinä galliardi-hypyssä, ritari?

HERRA ANTREAS. Osaan kuin osaankin takavilkuria heittää, ja hypäkön teen yhtä hyvän kuin joku toinenkin Illyriassa.

HERRA TOPIAS. Miksi tällaista taitoa salassa pidetään? Miksi tällaisia avuja kätketään esiriipun taakse? Pelätäänkö, että ne tomuttuvat, niinkuin rouva Mallin[2] maalikuvat? Miks et mene kirkkoon galliardia hypellen ja tule kotiin courantea tanssien? Minä puolestani teikkaisin aina hoppapolskan tahdissa enkä heittäisi edes vettänikään muussa kuin enkeliskan asennossa. Mitä ajattelet? Onko tämä maailma semmoinen, että täällä sopii panna kynttilänsä vakan alle? Luulenpa, sääriesi oivaan rakennukseen nähden, että ne ovat muodostetut galliardin tähtiasemossa.

HERRA ANTREAS. Niin, tukevat ne ovat, ja tulenkarvaisissa sukissa näyttävät ne koko sieviltä. Laitetaanko hypyt?

HERRA TOPIAS.

Niin, mitäpä muutakaan? Olemmehan syntyneet kauriin tähdikössä.

HERRA ANTREAS.

Kauriinko? Se merkitsee tuustia ja puustia.

HERRA TOPIAS. Ei, veliseni, se merkitsee teikausta ja keikausta. Näytähän noita kipakoitasi. Hei vaan! Korkeammalle! Hei! hei! — Oivallista!

(Menevät.)

Neljäs kohta.

Huone herttuan hovissa.

(Valentin, ja Viola miehen puvussa, tulevat.)

VALENTIN. Jos herttua teille yhä vaan tämmöistä suosiota osoittaa, Cesario, niin on luultava, että kohoatte hyvinkin korkealle. Hän on vasta kolme päivää teitä tuntenut.

VIOLA. Pelkäätte joko oikullisuutta hänen puoleltaan tai huolimattomuutta minun puoleltani, koska epäilette hänen suosionsa kestävyyttä. Onko hän lemmissään huikentelevainen?

VALENTIN.

Ei suinkaan.

VIOLA.

Kiitoksia. Tässä tulee herttua.

(Herttua, Curio ja seurue tulevat.)

HERTTUA.

Miss' on Cesario?

VIOLA.

Nöyrin palvelijanne.

HERTTUA.

Hetkeksi poistukaa te muut. — Cesario,
Nyt tiedät kaikki: avonainen aivan
On sydämmeni salakirja sulle.
Olivian luo siis lähde, nuorukainen;
Äl' eittoon tyydy, ovellaan vaan seiso
Ja sano, ettet paikastasi liiku,
Ennen kuin pääset puheilleen.

VIOLA.

Mut, Herra,

Jos niin hän antaunut on surun valtaan,
Kuin kerrotaan, hän ei mua koskaan kuule.

HERTTUA.

No, huuda sitten, riko sääty tapa,
Mut tyhjin toimin palata et saa.

VIOLA.

Jos pääsen puheilleen, niin mitä sanon?

HERTTUA.

Ah! Kerro hälle rakkauteni kiihko,
Kiitellen hellyyttäni, hänet hurmaa;
Sa tuskieni tulkiks olet oiva;
Hän mielummin sun nuoruuttasi kuulee
Kuin vakavamman muotoist' airutta.

VIOLA.

En tuota usko.

HERTTUA.

Usko, rakas poika;

Se parjaa nuorta ikääsi, ken sanoo,
Ett' olet sinä mies. Dianan huulill'
Ei punaa somempata; vieno äänes
On, niinkuin immen, heleä ja kirkas;
Sin' olet naisen osaan niinkuin luotu.
Suotuisa tähtesi on tähän toimeen.
Sen tiedän. — Neljä, viisi mukaan menköön,
Tai kaikki, jos on halu. Mulle paras
On mitä vähin seura. — Työs tee hyvin,
Niin herrasi on onni sinun onnes,
Ja hyvät päivät saat.

VIOLA.

Teen, minkä voin.

(Syrjään.)

Tukala tuska kosioida sille,
Jon kanssa mielis itse vihkisille!

(Menevät.)

Viides kohtaus.

Huone Olivian talossa.

(Maria ja narri tulevat.)

MARIA. Sano oiti, missä olet ollut; muuten en puolusteeskesi suutani avaa senkään vertaa, että harjas siitä sisään mahtuisi. Armollinen neiti laittaa sinut varmaankin hirteen poissaolostasi.

NARRI. Laittakoon vaan. Joka kunnolla on hirtetty, ei sen tarvitse temppuja tehdä.

MARIA.

Todista tuo.

NARRI.

Hän ei näe mitään tehdä.

MARIA. Mikä surkea vastaus! Voitko sanoa, mistä on syntyisin tuo sananparsi: tehdä temppuja?

NARRI.

En, rakas neitsyt Maria.

MARIA.

Sotapalveluksesta; ja sitä sinä, narrinsilmä, kehtaatkin matkia.

NARRI. No niin; suokoon Jumala viisautta niille, joilla sitä on, ja antakoon niiden, jotka narreja ovat, käyttää leiviskäänsä!

MARIA. Mutta hirteen sinä vaan joudut, kun olit niin kauan poissa, tai virkaheittiöksi, — joka on sinulle, luulisin, yhtä kuin jos joutuisit hirteen.

NARRI. Hyvä hirsinuora on parempi kuin huono naimakauppa, eikä sitä virkaakaan kaipaakaan niin kauan kuin on kesä.

MARIA.

Siis on asia suora.

NARRI.

Ei vielä vallan; on siinä vielä kaksi mutkaa.

MARIA. Niin että, jos toinen katkee, niin toinen kestää; tai jos molemmat katkeavat, niin roimahoususi putoavat.

NARRI.

Oikein osattu, totta totisesti! Oikein osattu! Jatka, jatka! Jos herra Topias jättäisi juomisensa, niin olisit sinä sukkelin kappale Eevan lihaa, mitä Illyriassa on olemassa.

MARIA.

Pidä suusi, senkin narrinsilmä! Tuolla tulee armollinen neiti. Järkevästi tekisit, jos pyytäisit koreasti anteeksi.

(Menee.)

NARRI. Äly, jos se on tahtosi, niin auta minua keksimään kelpo kuje. Nuo älyniekat, jotka luulevat sinut omistavansa, huomataan sangen usein narreiksi; ja minä, joka varmaan tiedän sinua puuttuvan, voinen käydä viisaasta miehestä. Sillä mitä sanoo Quinapalus? Parempi viisas hullu kuin hullu viisas.

(Olivia ja Malvolio tulevat.)

Jumala siunatkoon teitä, neitiseni!

OLIVIA.

Viekää narri pois!

NARRI.

Ettekö kuule, hyvät ihmiset? Viekää neiti pois!

OLIVIA. Vaiti siinä! Olet kuiva narri; en tahdo sinusta enempää tietää. Sitä paitsi rupeat huonoksi tavoiltasi.

NARRI. Kaksi vikaa, madonna, joita voi parantaa juomalla ja hyvillä neuvoilla. Antakaa kuivalle narrille juotavaa, niin hän ei ole kauemmin kuiva; neuvokaa huonoa tekemään parannusta; jos hän sen tekee, niin ei hän ole kauemmin huono; jos hän ei sitä voi, niin laittakaa hänet räätälin paikattavaksi. Sillä kaikki parannus on vaan paikkausta; hyve, joka horjahtaa, on paheella paikattu, ja pahe, joka parantuu, on hyveellä paikattu. Jos tämä yksinkertainen päätelmä kelpaa, niin hyvä on; jos ei, niin mitä siihen voi? Niinkuin ei ole muuta tosi sarvipäätä kuin onnettomuus, niin on kauneuskin kukkanen. Neiti käski viedä pois narrin; siis sanon vieläkin kerran: viekää pois neiti!

OLIVIA.

Ystävä, sinut minä käskin viedä pois.

NARRI. Erehdyistä korkeimmassa määrässä! — Neitiseni, *cucullus non facit monachum*, se on niin paljon kuin: minulla ei ole kirjoitakkia aivoissani. Madonna hyvä, suokaa minun todistaa, että te olette narri.

OLIVIA.
Voitko sen tehdä?

NARRI.
Sangen sievästi, madonna hyvä.

OLIVIA.
No, todista.

NARRI. Sen täytyy tapahtua kysymyksien ja vastauksien kautta. Pikku sievä kyyhkyseni, vastatkaa.

OLIVIA.
No, hyvä; muun ajanvieton puutteessa siedän sinua.

NARRI.
Madonna hyvä, miksi surette?

OLIVIA.
Narri hyvä, siksi että veljeni kuoli.

NARRI.
Minä arvaan, että hänen sielunsa on helvetissä, madonna.

OLIVIA.
Minä tiedän, että hänen sielunsa on taivaassa, narri.

NARRI. Sitä suurempi narri olette, madonna, kun surette sitä, että veljenne sielu on taivaassa. — Viekkää pois narri, hyvät ihmiset.

OLIVIA.
Mitä pidätte tästä narrista, Malvolio? Eikö hän yhä parane.

MALVOLIO.
Kyllä, ja menee sitä menoa, kunnes hän kuoleman kielissä värjyy.
Vanhuus, joka viisasta vajentaa, täydentää vaan narria.

NARRI. Jumala suokoon teidän, herraseni, aikaisin vanheta, että narriutenne täydentyisi! Herra Topias varmaankin vannoi, etten minä ole mikään kettu, mutta hän ei panisi vetoa kahta penniä siitä, että te ette ole narri.

OLIVIA.
Mitä siihen sanotte, Malvolio?

MALVOLIO. Ihmettelen, että teidän armoanne huvittaa mokoma mehuton raukka. Näin hänen tässä taannoin joutuvan alakynteen tavallisen narrin rinnalla, jossa ei ole enemmän ajua kuin pölkyssä. Nähkääs, hän on jo aivonsa hukannut; jos ette naura ja anna hänelle aihetta, niin on hänellä kapula suussa. Toden totta, ne järki-ihmiset, jotka tuontapaisille palkkanarreille vaan nauraa kikottavat, eivät ole narrien narreja paremmat.

OLIVIA. Oi, Malvolio, te podette itserakkautta, ja pilaantunut maininne nirsottelee. Se, joka on jalo, viaton ja puhdas mieleltään, pitää pallina sen, minkä te luulette tykinluodiksi. Ei etuoikeutettu narri parjaa sillä, että hän sättii, eikä tunnustettu järkimies säti sillä, että hän moittii.

NARRI.
Mercurius suokoon sulle valheen lahjan, koska puhut hyvää narreista!

(Maria palajaa.)

MARIA. Armollinen neiti, tuolla on ovella nuori herra, joka haluaa teitä puhutella.

OLIVIA.
Herttuan lähettiläs, eikö niin?

MARIA.
En tiedä, neiti; se on kaunis nuori mies, mukana loistava seurue.

OLIVIA.

Kuka väestäni häntä siellä pidättää?

MARIA.

Herra Topias, sukulaisenne.

OLIVIA. Toimita hänet pois sieltä, kuuletko; hän ei puhu muuta kuin hullutuksia. Hyi koko miestä! (Maria menee.) Menkää, Malvolio. Jos viesti on herttuan, niin olen sairas tai kotoa poissa, kumpi hyvänsä, kun vaan pääsen heistä. (Malvolio menee.) Nyt näet, narri, että hullutuksesi aikovat vanheta; ne eivät miellytä enää.

NARRI. Sinä olet puhunut meidän puolestamme, madonna, ikäänkuin vanhin poikasi olisi tuleva narriksi. Jupiter hänen kallonsa täpätköön aivoja täyteen, sillä tässä tulee yksi heimokuntasi jäsen, jolla on sangen heikko *pia mater*.

(Herra Topias tulee.)

OLIVIA.

Toden totta, puolihumalassa! — Kuka se on siellä ulkona, eno!

HERRA TOPIAS.

Eräs herra.

OLIVIA.

Eräs herra! Kuka herra?

HERRA TOPIAS.

Eräs herra siellä on. — (Topiasta nikottaa.) Sakramenskatun sillit! — Hä, sinä pöllö, mitä?

NARRI.

Hyvä herra Topias, —

OLIVIA.

Eno, eno! Näin varhain jo noin hiivassa.

HERRA TOPIAS.

Kiimassako? Minä annan kiimalle hemmetin. Siellä on joku ulkona.

OLIVIA.

No niin, kuka se on?

HERRA TOPIAS. Olkoonpa vaikka piru, jos häntä haluttaa; se ei liikuta minua. Uskokaa pois vaan, sanon minä. No, se on yhtä kaikki.

(Menee.)

OLIVIA.

Mihin on päihtynyt mies verrattava, narri?

NARRI. Hukkuneeseen, narriin ja hulluun. Ensimmäisestä liikanaukusta hän narriutuu, toisesta hän hullaantuu, ja kolmanteen hän hukkuu.

OLIVIA. Hae siis ruumiinkatsoja tarkastamaan häntä, sillä hän on jo kolmannella päihtymisen asteella: hän on hukkunut. Mene ja katso häntä.

NARRI.

Hän on vasta vaan hullu, madonna, ja narrin pitää hullua katsoa.

(Menee.)

(Malvolio palajaa.)

MALVOLIO. Armollinen neiti, tuo nuori mies tuolla ulkona vannoo tahtovansa puhutella teitä. Sanoin, että olette sairas; hän sanoi sen tietävänsä ja juuri sen vuoksi tulleensa teitä puhuttelemaan. Sanoin, että nukuitte; hän sanoi senkin ennalta tietävänsä ja juuri sen vuoksi tulleensa teitä puhuttelemaan. Armollinen neiti, mitä minun tulee hänelle sanoa? Hän näyttää olevan kaikkien verukkeiden varalta varustettu.

OLIVIA.

Sanokaa hänelle, että hän ei saa minua puhutella.

MALVOLIO. Sen olen jo sanonut; hän vaan vakuuttaa, että hän seisoo yötä päivää kuin vahtikoju ovellanne, kunnes päästätte hänet puheillenne.

OLIVIA.

Minkä laatuinen ihminen hän on?

MALVOLIO.

Miehin ihminen.

OLIVIA.

Minkä säätyinen?

MALVOLIO.

Säädytön; hän haluaa teitä puhutella, jos haluatte tai ette.

OLIVIA.

Minkä näköinen hän on, ja minkä ikäinen?

MALVOLIO. Ei kyllin vanha mieheksi, eikä kyllin nuori pojaksi; niinkuin litu, ennen kuin se tulee liskoksi, tai niinkuin raakila, ennen kuin se kypsyy omenaksi; ei vuoksi eikä luode, siinä vaan miehen ja pojan keskivaiheilla. Hän on varsin sievännäköinen ja puheissaan sangen nenäkäs. Luulisinpa, ettei hän ole vielä kuiva korvan takaa.

OLIVIA.

Tulkoon sisään. Kutsukaa tänne kamarineitsyeni.

MALVOLIO.

Kamarineitsyt, armollinen neiti kutsuu teitä.

(Menee.)

(Maria palajaa.)

OLIVIA.

Tuo huntuni; se kasvoilleni heitä.
Orsinon airut tulkoon vielä kerran.

(Viola tulee.)

VIOLA.

Missä on talon arvoisa neiti?

OLIVIA.

Minulle puhukaa; minä vastaan hänen puolestaan. Mikä asianne?

VIOLA. Helottava, valittu, verraton kaunotar! — Pyydän, sanokaa, kuka on tämän talon neiti, sillä en koskaan ole häntä nähnyt. En mielelläni tahtoisi turhaan käyttää puhettani; sillä, paitse sitä, että se on suurella taidolla sepitetty, on minulla ollut hirveä työ oppia se ulkoa. Hyvät kaunokaiset, älkää pilkatko minua; olen kovin herkkä kaikelle, mikä vähänkin vivahtaa epäkohteliaisuuteen?

OLIVIA.

Mistä tulette, herraseni?

VIOLA. En osaa paljon muuta, kuin mitä olen ulkoa lukenut, ja tämä kysymys ei ole läksyssäni. Soma sulotar, suvaitkaa antaa minulle häveliäs vakaumus siitä, että olette talon neiti, jotta voisin jatkaa puhettani.

OLIVIA.

Oletteko näyttelijä?

VIOLA. En, pikku viekas sydänkäpyseni, ja kuitenkin vannon kaiken pahuuden paulojen kautta, ett'en ole se, jota osoittelen. Oletteko te talon neiti?

OLIVIA.

Jos en vääryydellä itseäni omista, niin se olen.

VIOLA. Jos se olette, niin, toden totta, omistatte itsenne vääryydellä; sillä mikä on omaanne niin, että voitte sen antaa pois, ei ole omaanne niin, että voitte sitä kieltää. Vaan tämä ei kuulu tehtäviini: aion jatkaa puhettani ylistyksenne ja sitten ilmoittaa teille lähetykseni ytimen.

OLIVIA.

Suoraan vaan pääasiaan; vapautan teidät ylistyksestä.

VIOLA. Ah, ja minä kun näin niin paljon vaivaa sitä oppiakseni, ja se kun on niin runollinen!

OLIVIA. Sitä luultavampi, että se on seipitetty; olkaa hyvä, pitäkää se omiksi tarpeiksi. Kuulin, että olitte hävytön tuolla ulkona, ja sallin teidän tulla sisään, pikemmin ihmetelläkseni kuin kuullakseni teitä. Jos ette ole mieletön, niin menkää; jos olette järkevä, niin puhukaa lyhyesti; en ole nyt sillä tuulella, että voisin näin koppavaan sanakiistaan ruveta.

MARIA.

Tahdotteko nostaa purjeenne, herra? Tässä on reitti.

VIOLA. En, hyvä koksmaatti; aion tässä vielä hetken aikaa kellua. — Aarnianne sietäisi hiukan kesyttää,[3] kaunis prinsessa.

OLIVIA.

Sanokaa toimenne.

VIOLA.

Olen lähettiläs.

OLIVIA. Tosiaankin teillä lienee hirveitä asioita kerrottavana, kun noin kauheasti kursaillette. Sanokaa asianne.

VIOLA. Se on yksinomaan teidän kuultavaksi aiottu. En tuo mitään sodanjulistusta, en vaadi mitään uskollisuuden lupausta; kannan kädessäni öljyjuon oksaa, ja puheeni on vaan rauhan kieltä.

OLIVIA.

Kuitenkin alotitte niin röyhkeästi. Ken olette ja mitä tahdotte?

VIOLA. Minussa ilmenevän röyhkeyden opin siitä tavasta, millä minut otettiin vastaan. Ken olen ja mitä tahdon, se on salaista kuin impeys: teidän kuulla, jumalallista, muiden kuulla, häväistystä.

OLIVIA. Jätä meidät yksiksemme. Tahdomme kuulla tuota jumalallista. (Maria menee.) No, herraseni, mikä on tekstinne?

VIOLA.

Armahin kaunotar, —

OLIVIA. Lohdullinen oppi, josta olisi paljon sanottavaa. Missä on tekstinne luettavana?

VIOLA.

Orsinon povessa.

OLIVIA.

Hänen povessaan! Ja missä hänen povensa luvussa?

VIOLA.

Vastatakseni kaavanmukaisesti: hänen sydämensä ensimmäisessä.

OLIVIA.

Oi, sen olen lukenut; se on harhaoppia. Onko teillä muuta sanottavaa?

VIOLA.

Hyvä madonna, suokaa minun nähdä kasvonne.

OLIVIA. Onko herranne antanut teille toimeksi hieroa kauppaa kasvojeni kanssa? Nyt olette joutunut pois tekstistänne. Vedän kuitenkin syrjään tämän verhon ja näytän teille maalauksen. Katsokaa, herraseni, tämän näköinen olin tällä hetkellä. Onhan se hyvää työtä, eikö niin?

VIOLA.

Erinomaisen hyvää, jos kaikki on Jumalan työtä.

OLIVIA.

Väri on puhdasta, herraseni; se kestää ilmat ja sateet.

VIOLA.

Oi, kauneus, jonka valkean ja punan

Sovitti luonnon hieno taitokäsi?

Olette, neiti, julmin elävistä,

Jos nämä sulonne te hautaan viette,
Mukausta jättämättä maailmalle.

OLIVIA. Oi, herraseni, niin kovasydamminen en aio olla. Aion antaa erityisiä luetteloja kauneudestani; teetän kalukirjan, ja jokainen pienin kappale ja parseili on testamenttiini liitettävä, niinkuin: item, kaksi huulta, välttävän punaista; item, kaksi vaaleansinistä silmää ja niihin kuuluvat luomet; item, yksi kaula, yksi leuka, ja niin edespäin. Onko teidät lähetetty tänne arviomieheksi?

VIOLA.

Mik' olette, nyt näen: ylen ylväs;
Mut olkaa vaikka lempo, kaunis ootte.
Teit' isäntäni lempii; moinen lempi
On maksettava, vaikka oisittekin
Kauneuden helmi.

OLIVIA.

Mikä lempens' ilme?

VIOLA.

Rukoukset, palvehet ja kynneltulvat,
Huokausten jyrinät ja voihkan leimut.

OLIVIA.

Hän tuntee mun; hänt' en voi lempiä;
Mut, luulen, hän on kunnan mies, ja tiedän,
Ylevä, rikas, puhdas nuorukainen,
Maineikas, uljas, oppinut ja aulis,
Ja luonnonlahjoiltaan ja olenoltaan
Ihannes mies; mut hänt' en minä lemmi,
Se hänen oisi tullut aikaa nähdä.

VIOLA.

Jos minä teitä lempisin kuin hän,
Niin hiukuvana, kuolontuskaisena,
En kieltoanne ymmärtäis; en siinä
Näkisi mieltä.

OLIVIA.

Mitä tekisitte?

VIOLA.

Tekisin pajumökin portillenne
Ja taloon huuteleisin sielulleni,
Lemmestä hyljätystä virret tehden,
Veisaisin niitä hiljaisessa yössä;
Nimenne kaiuttaisin kallioille
Ja ilman juurutarta opettaisin
"Oliviaa" huutamaan. Niin, maan ja taivaan
Välillä ette missään rauhaa saisi,
Ennenkuin heltyisitte.

OLIVIA.

Kuka tietää,

Mit' aikaan saatte! Mikä syntynne?

VIOLA.

Parempi virkaani, vaikk' on se hyvä;
Ylimys olen.

OLIVIA.

Herttuan luokse menkää:

En häntä lemmi, viesteistään en huoli,
Jos ette itse tulle kertomaan,
Miten hän tämän kestää. Hyvästi!
Ja kiitos vaivoistanne! Tässä muisto.

VIOLA.

Rahanne viekää! Palkasta en tullut;

Herraani palkitkaa, mut älkää mua.
Kiveksi lempi tehkoon sydämen,
Jot' armastatte kerran! Ylenkatseeks
Tulenne tulkoon, niinkuin nyt Orsinon!
Hyvästi kaunis julmus!

(Menee.)

OLIVIA.

"Syntynne?"

"Parempi virkaani, vaikk' on se hyvä;
Ylimys olen." Vannon, että olet:
Olento, muoto, kieli, äly, käytös
Viiskertaisen suo kilpimerkin sulle. —
Pois liika hoppu! Hiljaa vain! Kentiesi
Palveljassa herra piilee! — Mitä?
Näin pianko se tartunnainen tarttuu?
Tuntuupi, kuin tuon nuorukaisen avut
Odottamatta, hiljaa, salavihkaa
Lumoisii silmäni. No, hyvä, hyvä! —
Malvolio!

(Malvolio palajaa.)

MALVOLIO.

Tässä; mitä käskette?

OLIVIA.

Tuo pöhkö sanantuoja juokse kiinni,
Tuo herttuan mies; tään sormuksen hän jätti
Väkisin tänne; sano, siit' en huoli,
Ja sano, ett'ei herraansa hän mairi,
Ei toivoon eksytä; en mene hälle.
Palata huomenna jos tahtoo, airut,
Niin syyn hän kuulla saa. Malvolio, riennä!

MALVOLIO.

Kyllä, kyllä, neiti.

OLIVIA.

Oi, mitä teen, en itsekään ma tiedä;
Älyltä silmä saattaa vallan viedä.
Jumalan sallimus, ma tahtos teen:
Ja nyt se tulkoon, mik' on tullakseen!

(Menevät.)

TOINEN NÄYTÖS.

Ensimmäinen kohta.

Merenrannikko.

(Antonio ja Sebastian tulevat)

ANTONIO.

Ette tahdo siis enää viipyä? Ettekö salli, että minä teitä seuraan?

SEBASTIAN. Suokaa anteeksi, en. Tähteni tuikkivat minuun synkkinä; kohtaloni vihat ehkä tarttuisivat teihinkin. Pyydän siis, että sallitte minun yksin kantaa onnettomuuteni. Huonosti palkitsisin rakkautenne, jos niistä osankaan laskisin teidän päällenne.

ANTONIO.

Suokaa minun kuitenkin tietää, mihin matkanne pitää.

SEBASTIAN. Anteeksi, ystävä, en. Aiottu matkani on aivan päämäärää vailla. Mutta huomaanpa teissä niin viehättävää hienotunteisuutta, että väkisin ette tahdo minusta kiskoa irti, mitä itse tahdon pitää takanani; sitä enemmän siis kohteliaisuus vaatii minua ilmaisemaan itseni. Tietäkää siis, Antonio, että nimeni on Sebastian, eikä Rodorigo. Isäni oli se Sebastian Messalinalainen, josta olette kuullut puhuttavan, niinkuin tiedän. Hän jätti jälkeensä minut ja sisareni, jotka molemmat olimme samalla tunnilla syntyneet. Oi, jospa taivas olisi sallinut meidän samalla tunnilla kuoliakin! Mutta te, herra, sen ehkäisitte, sillä joku tunti ennen, kuin minut otitte meren kuohuista, hukkuivat sisareni, —

ANTONIO.

Hyvä Jumala!

SEBASTIAN. — tyttö, joka, vaikka häntä sanottiinkin hyvin minun näköisekseni, kuitenkin monen mielestä oli kaunis; vaan jos kohta minä en voisikaan näin liialliseen ihmetykseen yhtyä, niin rohkenen kuitenkin vakuuttaa, että hänessä oli sielu, jota kateenkin täytyi sanoa kauniiksi. Hän on suolaisiin vesiin hukkunut, vaikka siltä näyttää, kuin tahtoisin minä hänen muistonsa vielä uusiin hukuttaa.

ANTONIO.

Suokaa anteeksi, herra, että vastaanotto on ollut huono.

SEBASTIAN. Oi, hyvä Antonio, suokaa te anteeksi, että minä olen teille vaivaksi ollut.

ANTONIO. Jos ette minua rakkaudesta surmata tahdo, niin suokaa minun olla palvelijanne.

SEBASTIAN. Jos ette tahdo tyhjäksi tehdä tekoanne, se on, surmata sitä, jonka olette pelastanut, niin älkää tätä pyytäkö. Hyvästi kerta kaikista! Sydämeni on aivan heltyä, ja minussa on vielä niin paljon äitini luontoa, että vähimmästäkin lisäaineesta silmäni sitä kantelevat. Minun on mentävä kreivi Orsinon hoviin; hyvästi!

(Menee.)

ANTONIO.

Jumalat kaikki suosikoot sua tielläs!
Hovissa monta mull' on vihamiestä,
Pianpa muuten kohtaisin sun siellä.
Vaan huoli siitä! Niin sua jumaloin.
Sua seuraan vain ja vaaraa ilkamoin.

(Menee.)

Toinen kohtaus.

Katu.

(Viola tulee, Malvolio hänen jäljissään.)

MALVOLIO.

Tehän se vast'ikään lähditte kreivitär Olivian luota?

VIOLA. Vast'ikään, herra. Kohtalaisella käynnillä en ole ehtinyt tätä pitemmälle.

MALVOLIO. Hän lähettää teille takaisin tämän sormuksen. Olisitte voinut minulta vaivoja säästää ja itse ottaa sen mukaanne. Lisäksi hän käskää teitä herrallenne viemään sen toivottoman tiedon, että kreivitär hänestä ei huoli. Ja vielä yksi asia: älkää ikänä rohjetko palata uudestaan herttuan asioissa, jos ette tule kertomaan, miten herranne on tämän iskun kestänyt.

VIOLA.

Hän otti sormuksen; sen pitäköönkin.

MALVOLIO. Kuulkaapa, herra; näsäkkäästi sen hänen eteensä pauskasitte, ja hänen tahtonsa on, että sen samalla tavalla saatte takaisin. Jos kannattaa sen tähden kyykistyä, niin tuossa se on nokkanne edessä; jos ei, niin olkoon se ensi löytäjän oma.

(Menee.)

VIOLA.

En mitään sormust' antanut ma hälle.
Mit' aikonee hän? Taivas varjeltoon,
Ett'ei lie muotooni hän hurmastunut!
Hän hellän katseen minuun loi, niin hellän,
Kuin silmä rammannut ois kielen hältä;

Niin puhui sekavin ja katkosanoin.
Mua lempii hän, ja lemmen viekkaudella
Tuon jörön kautta vietellä mua koittaa.
Herttuan sormus! Moista ei hän saanut.
Mua lempii hän; — jos niin on, paremp' oisi
Tuon raukan rakastua unelmaan.
Sa, valhepuku, olet ansa, jolla
Saa viekas vihollinen paljon aikaan.
Kuin helppo kauniin mairijan on painaa
Kuvansa vahaiseen naissydämmeen!
Ei meissä syy, vaan heikkoudessamme:
Miks luodut olemme, se luontoamme.
Kuin käynee vain? Oliviaa herttua lempii.
Ma, raukka, rakastan taas herttuaa,
Ja mua hellii pettynyt Olivia.
Kuin päättyy tämä? Miehenä ma itse
Orsinon lemme' epätoivoss' olen;
Ja naisena, — voi päiviäni, voi! —
Olivian saatan epätoivon tuskaan!
Sun, aika, täytyy tämä selvittää:
On liian tiukka mulle solmu tää.

(Menee.)

Kolmas kohtaus.

Huone Olivian asunnossa.

(Herra Topias Räihä ja herra Antreas Kälppäinen tulevat.)

HERRA TOPIAS. Kuulehan, Antreas! Joka ei keskiyön jälkeen ole levolla, se on varhain jalkeilla; ja *diluculo surgere*, tiedäthän, —

HERRA ANTREAS. En, toden totta, sitä en tiedä; mutta sen minä tiedän, että joka myöhään on jalkeilla, se on myöhään jalkeilla.

HERRA TOPIAS. Väärä päätelmä, ja sellaisia vihaan niinkuin tyhjää haarikkaa. Joka keskiyön jälkeen on jalkeilla, ja silloin menee levolle, on varhainen mies; siis, joka keskiyön jälkeen menee levolle, menee varhain levolle. Eikö elämäämme muodosta ne neljä elementtiä?[4]

HERRA ANTREAS. Niin kyllä, niinhän sitä sanotaan; mutta minä luulen, että sen pikemmin muodostavat syöminen ja juominen.

HERRA TOPIAS.

Sinä olet oppinut mies; syökäämme siis ja juokaamme. — Maria, hoi!
Pullo viiniä!

(Narri tulee.)

HERRA ANTREAS.

Totta jumalauta, tuossa tulee narri.

NARRI. Mitä nyt, rakkaat ystävät? Oletteko koskaan nähneet sitä kolmen narrin kapakkaa?[5]

HERRA TOPIAS.

Terve tultuasi, aasi! Nyt pieni loilotus.

HERRA ANTREAS. Piru olkoon, sillä on mainiot keuhkot, tuolla narrilla. Antaisin vaikka jonkun punnan, jos olisi minulla sellaiset reidet ja sellainen laulunääni, kuin tuolla narrilla on. Totta tosiaan, olitpa sangen lystikäs narri eilen illalla, kun kerroit tuosta Pigrogromituksesta ja Vapiaaneista, jotka kulkevat Quebuksen päiväntasaajan poikki. Se oli, saakeli soikoon, sangen hupaista. Lähetin siitä sinulle roposen henttusi varalle. Saitko sen?

NARRI. Pistin prisanttisi pussiin, sillä Malvolion nokka ei ole mikään piiskanvarsi, fröökinälläni on valkoiset kädet, ja Myrmidonit eivät ole mitään olutkapakoita.

HERRA ANTREAS. Verratonta! Tuopa se on sittenkin mitä hullunkurisinta, lopultakin. Nyt pieni laulu.

HERRA TOPIAS.

Niin oikein; tuossa sinulle kolikko; laula meille laulu.

HERRA ANTREAS.

Tuossa kilukka minunkin puolestani: jos toinen antaa, —

NARRI.

Pitääkö olla lemmenlaulu vai siveellinen laulu?[6]

HERRA TOPIAS.

Lemmenlaulu, lemmenlaulu!

HERRA ANTREAS.

Niin, niin; minä en siitä siveellisyydestä välitä.

NARRI. (Laulaa)

Mun helttuni, miss' olet, hintu?
Oi, kuule, tääll' on lempilintu,
Joka laulaa liirettää.
Tule, tule, armas hempi,
Hämyn tulless' alkaa lempi,
Tyhmäkin sen älyää.

HERRA ANTREAS.

Toden totta, verratonta!

HERRA TOPIAS.

Hyvä, hyvä!

NARRI. (Laulaa)

Mit' on lempi? Hetken ele.
Iloitse ja naureskele,
Huomist' älä mieti lain.
Viipy hedelmää ei kannan;
Tule, pusu mulle anna:
Nuoruus kestää hetken vain.

HERRA ANTREAS.

Ääni makea kuin hunaja, niin totta kuin olen kunniallinen ritari!

HERRA TOPIAS.

Myrkkäinen.

HERRA ANTREAS.

Niin, sangen makea ja myrkkäinen, tosiaankin.

HERRA TOPIAS. Niin, nenällä kuullen, makea kuin myrkkä. Mutta hummataanko nyt, niin että taivas pyörii? Kaikotammeko tarhapöllöt lentoon loilotuksella, joka lappaa kolme sielua kankurista? Mitä sanot?

HERRA ANTREAS. Ystävyiden nimessä, olkoon menneeksi. Olen aivan hullaantunut tuollaisiin koirankurisiin loilotuksiin.

NARRI.

Niin maarinkin, koiratkin niistä hullaantuvat.

HERRA ANTREAS.

Se on vissi, se. Karautappas nyt: "Vait, konna!"

NARRI. "Vait, konna, suusi kiinni," ritari? Minun on silloin pakko sanoa sinua konnaksi, ritari.

HERRA ANTREAS.

Ei se ensi kertaa tapahdu, että ihmisten on pakko sanoa minua konnaksi.
Alota, narri! Se alkaa: "Vait, suusi kiinni."

NARRI.

En pääse ikänä alkuun, jos pitää minun pitää suuni kiinni.

HERRA ANTREAS.

Hyvin, totta viekoon! No, alota!

(Laulavat loiloutuksen.)
(Maria tulee.)

MARIA.

Mitkä kissannaukujaiset täällä on? Jos armollinen neiti ei ole kutsunut Malvoliota, hovimestariaan, luoksensa ja käskenyt häntä ajamaan teitä pellolle, niin älkää uskoko minua koskaan.

HERRA TOPIAS. Armollinen neiti on toratilli, me olemme valtioviisaita, Malvolio on vanha horuloru, ja (Laulaa.)

"Täss' on kolme veitikkaa."

Enkö minä ole hänen veriheimolaisensa? Enkö ole hänen vertaan? Helsuti rallaa, armollinen neiti! (Laulaa.)

"Babyloniss' eli mies,
Helsuti rallaa!"

NARRI.

Hitto olkoon, sillä ritarilla on ihmeteltävät narrinelkeet!

HERRA ANTREAS. Niin kyllä, hän tekee sen sangen hyvin, kun on sillä päällä, ja niin teen minäkin: hän sen vaan tekee somemmin, mutta minä luontevammin.

HERRA TOPIAS (laulaa).

"Ja kahdestoista joulukuuta," —

MARIA.

Herran tähden, hiljaa!

(Malvolio tulee.)

MALVOLIO. Hyvät herrat, oletteko hullut? Vai mitä olette? Eikö teissä ole älyä, tapoja ja häveliäisyyttä, kun näin myöhään yöllä meluatte kuin kattilanpaikkurit. Luuletteko, että armollisen neidin talo on olutkapakka, koska niin hillimättä täyttä kurkkua hoilaatte noita paikkasuutarin laulujanne? Ettekö tiedä mittaa ja määrää?

HERRA TOPIAS.

Meillä kyllä on laulussamme oikea mitta. Menkää hiiteen!

MALVOLIO. Herra Topias, minun täytyy puhua teille suoraa kieltä. Armollinen neiti káskee minun sanoa teille, että, vaikka hän sukulaisuuden suhteista pitää teitä talossaan, hän ei siltä ole missään suhteessa irstaaseen elämäänne. Jos voitte luopua huonosta käytöksestänne, niin olette tervetullut hänen taloonsa; jos ette voi ja jos teitä haluttaa erota hänestä, niin hän aivan mielellään jättää teidät hyvästi.

HERRA TOPIAS (laulaa).

"Hyvästi, kulta, mull' on täältä hoppu."

MALVOLIO.

Niin oikein, hyvä herra Topias.

NARRI (laulaa).

"Ja silmä sanoo, ett' on kohta loppu."

MALVOLIO.

Niinkö todellakin?

HERRA TOPIAS (laulaa).

"En tahdo kuolla, en."

NARRI (laulaa).

"Nyt, maarin, narraatten."

MALVOLIO.

Tuo on teille suureksi kunniaksi.

HERRA TOPIAS (laulaa).

"Ajanko hänet pois?"

NARRI (laulaa).

"Mik' ilo siitä ois?"

HERRA TOPIAS (laulaa).

"Ajanko kehnon hornaa kohti?"

NARRI (laulaa).

"Ei, ei, ei, ei, sit' ette tohdi."

HERRA TOPIAS. Eikö mittaa, häh? Valehtelit, herraseni. Oletko sinä muuta kuin hovimestari? Luuletko, että, vaikka itse olet puhdas, sitä ei enää ole olutta ja päällispalaa maailmassa?

NARRI. On kuin onkin, kautta pyhän Annan! ja inkivääriäkin, niin että suuta polttaa.

HERRA TOPIAS. Olet oikeassa. — Mene, hovimestari, ja kiilloita vitjojasi leivän murusilla. — Pullo viiniä, Maria!

MALVOLIO. Mamselli Maria, jos armollisen neidin suosio on teille jonkin arvoinen, niin varmaankaan ette edesauta tuollaista siivotonta elämää. Hän on saapa siitä tiedon; sen vannon kautta tämän käden.

(Menee.)

MARIA.

Horise mitä horiset.

HERRA ANTREAS. Yhtä hyvä kuin juoda nälkäänsä, olisi vaatia häntä miekkasille ja sitten syödä sanansa ja pilkata häntä.

HERRA TOPIAS. Tee se, ritari; minä kirjoitan puolestasi vaatimikirjan, tai ilmoitan hänelle suusanalla suuttumuksesi.

MARIA. Rakas herra Topias, olkaa hiljaa vaan tämä yö. Armollinen neiti on kovin levoton siitä pitäen, kuin tuo nuori herttuan mies kävi hänen luonaan. Mitä tuohon Malvolio herraan tulee, niin kyllä minä hänestä pidän huolen: jos en häntä niin vedä nenästä, että hänestä tulee sananparsia ja yleinen naurunaine, niin älkää luulko, että minulla on kyllin älyä maata suorana vuoteessa. Tiedän, että sen voin.

HERRA TOPIAS.

Anna kuulla, anna kuulla. Kerrohan meille jotakin hänestä.

MARIA.

Niin, nähkääs, hän on väliin noin niinkuin puritaani.

HERRA ANTREAS.

Oi, jos sen tietäisin, niin pieksisin häntä kuin koiraa.

HERRA TOPIAS. Mitä? Siitäkö, että hän on puritaani? Onko sinulla perustettuja syitä siihen, mies hyvä?

HERRA ANTREAS.

Perustettuja syitä minulla ei juuri ole, mutta kuitenkin kyllin hyviä.

MARIA. Ei se lempo ole puritaani eikä mikään muukaan ajan pitkään; tuuliviiri vaan, teeskentelevä aasi, joka on ulkoa oppinut ylhäisiä puheenparsia ja niitä purkaa sakeana höyrynä; äärettömästi itseensä tyytyväinen ja omasta mielestään niin täyteen ahdettu hyviä avuja, että hän uskonkappaleena uskoo, että kaikki, jotka vaan häneen katsovat, rakastuvat häneen. Tuohon heikkouteen on minun sangen sopiva tähdätä kostoni.

HERRA TOPIAS.

Mitä aiot tehdä?

MARIA. Kylvän hänen tielleen salaperäisiä rakkauden kirjeitä, joissa hän itse on kouraan tuntuvalta tavalla kuvattuna: parran väri, säärten muoto, käyntitapa, silmän luonti, otsa, ihokarva. Osaan sangen hyvin jäljitellä armollisen neidin käsialaa; unhottunutta asiaa koskevasta kirjoituksesta voimme tuskin itse päättää, kumman kättä se on.

HERRA TOPIAS.

Oivallista! Vainuan sotajuonta.

HERRA ANTREAS.

Minun se jo tuikkaa nenääni.

HERRA TOPIAS. Hän sitten luulee, että nuo kirjeet, joita sinä kylvät, ovat sisareni tyttäreltä ja että tyttö on häneen rakastunut, niinkö?

MARIA.

Sentapainen se minulla on älli.

HERRA ANTREAS.

Ja se älli tekee hänestä älliön.

MARIA.

Älliön, oikein.

HERRA ANTREAS.

Oi, tästä tulee verratonta!

MARIA. Kuninkaallinen kuje, olkaa varma siitä: minä tiedän, että lääkkeeni häneen tepsii. Asetan teidät kaksi ja narrin kolmanneksi väijyksiin siihen paikkaan, missä hän kirjeen on löytävä. Pankaa merkille, miten hän selittää sen. Ja nyt täksi yötä levolle uneksimaan asiasta. Hyvästi!

HERRA TOPIAS.

Hyvää yötä, Penthesilea!

(Maria menee.)

HERRA ANTREAS.

Totta totisesti, se on kelpo tyttö.

HERRA TOPIAS.

Hurтта, aito rotua, ja minua ihan jumaloiva; mutta mitäpä siihen voi?

HERRA ANTREAS.

Minuakin on kerran jumaloitu.

HERRA TOPIAS.

Nyt levolle, ritari. — Sinun tulee toimituttaa enemmän rahaa.

HERRA ANTREAS.

Jos en saa omakseni sisarene tytärtä, niin olen myyty mies.

HERRA TOPIAS. Toimituta vaan rahaa, ritari. Jos et häntä lopulta saa, niin sano minua töppöhännäksi.

HERRA ANTREAS. Jos en häntä saa, niin ei ole minuun koskaan uskomista; ymmärtäkää se miten tahdotte.

HERRA TOPIAS. Tule pois, tule! Minä menen kiehauttamaan vähän sektii; nyt on liian myöhä mennä levolle. Tule, ritari, tule!

(Menevät.)

Neljäs kohtaus.

Huone herttuan hovissa.

(Herttua, Viola, Curio y.m. tulee.)

HERTTUA.

Nyt soittelo! — Huoment', ystäväni! —
Cesario hyvä, taas tuo pikku laulu,
Tuo vanhanaikuinen, jonk' eilen kuulin!

Minusta enemmän se liensi tuskaa
Kuin tämän liehuvan ja riehkan ajan
Teeskellyt sävelmät ja löyhät loilut.
No, yksi värsy vaan!

CURIO.

Suokaa anteeksi, teidän arvoisuutenne; hän, sen laulaja, ei ole täällä.

HERTTUA.

Ken se oli?

CURIO. Se ilvehtijä Huvinen, teidän arvoisuutenne; narri, johon neiti Olivian isä oli suuresti mieltynyt. Hän ei liene kaukana täältä.

HERTTUA.

Hae hänet tänne, ja sill'aikaa soittakaa se sävel.

(Curio menee. Soitantaa.)

Lähemmä, poika! Kun sa joskus lemmit,
Niin sulotuskissasi mua muista;
Mun kaltaiseni kaikk' on lempiväiset,
Eleissään muuten liehuvat ja löyhät,
Pait että lakkaamatta armaan kuvaa
He jumaloivat. — Miellyttääkö sävel?

VIOLA.

Oi, lemmen valtaistuimelle asti
Se kaiun antaa!

HERTTUA.

Taitavasti haastat.

Vaikk' olet nuori, vannon, että silmäs
Jo lumonnut on joku mielitietty;
Vai kuinka?

VIOLA.

Kyllä, — teidän korkeutenne.

HERTTUA.

Mimmoinen tyttö?

VIOLA.

Teidän muotoisenne.

HERTTUA.

Hän ei sua ansaitse. Ja kuinka vanha?

VIOLA.

Noin teidän ikäisenne, hyvä herra.

HERTTUA.

Oi, taivas, liian vanha! Naisen tulee
Valita itseänsä vanhemp' aina;
Näin mukautuu hän mieheensä ja saapi
Vakaamman sijan hänen sydämissään.
Vaikk' itseämme kuinka kehuissimme,
Niin miehen lempi ain' on häälyvämpi,
Herkempi, horjuvampi, kieppuvampi
Kuin naisen.

VIOLA.

Sen ma kyllä luulen, herra.

HERTTUA.

Siis itsellesi nuoremp' ota lemmyt,
Ei lempes ole pysyväistä muuten;
Kuin ruusu nainen on: näet, kukkaan tuskin
Se ehtii, kun jo raukee kukoistuskin.

VIOLA.

Niin kyllä, niin; mut surkeata ois
Noin kesken kukkeuttaan kuolla pois.

(Curio ja narri tulevat.)

HERTTUA.

Nyt, poika, laulu tuo, jonk' eilen lauloit!
Cesario, se on vanhaa, korutonta;
Kutojat, kehrunaiset taivasalla
Ja pitsin ompelijat nuoret immet
Hyräävät sitä; suoraa totuutt' on se,
Se viattoman lemmen kieltä haastaa
Kuin entisaika.

NARRI.

Joko laulan, herra?

HERTTUA.

Jo, laula, laula.

NARRI (laulaa).

Tule pois, tuoni, tule,
Lepo mulle haudassa suo!
Kule pois, henki, kule!
Mun on tappanut immyt tuo.
Lumivalkeat liinat laitelkaa
Valitulle;
Niin kuolo ei kelleen suotuisaa
Kuin mulle.

Ei kukkaa, ei kukkaa
Tomulleni tuhlata saa,
Mua rukkaa, mua rukkaa
Ei ystävät voivottaa.
Ja paikka syrjäinen, jok' ei näy,
Mulle suokaa,
Niin ett'ei lempivät siellä käy
Ja huokaa.

HERTTUA.

Tuossa sinulle vaivastasi.

NARRI.

Ei mitään vaivaa, herra; laulaminen on huvia.

HERTTUA.

Maksan sitten huvistasi.

NARRI.

No, niin, herra; huvista saa aina maksaa, ennen tai myöhemmin.

HERTTUA.

Jätä minulle valta jättää sinut hyvästi.

NARRI. Kyllä; synkkämielisyyden jumala sinua varjelkoon, ja räätäli tehkoon sinulle uuden nutun läikkivästä tahtisilkistä, sillä mielesi on oikein läikkivä opaali. Noin jämeitä pukareita pitäisi lähettää merille, jossa saisivat toimittaa vähän kutakin ja koitella jos mitäkin tuulta; sillä kun ei tiedä, mihin matka on, niin pääsee sitä pitemmälle. Hyvästi vaan!

(Menee.)

HERTTUA.

Te muutkin menkää. —

(Curio ja hoviherrat menevät.)

Nyt, Cesario, mennös

Tuon kauniin julman luokse vielä kerran;

Sano: rakkauteni, mailmaa ylevämpi,
Ei kysy halvan mannun paljoutta;
Ne annit, joit' on onni hälle suonut,
Ne pidän yhtä halpana kuin onnen;
Tuo kalleus vaan, tuo ihmekoru, jolla
Somisti hänet luonto, se mua hurmaa.

VIOLA.

Mut jos ei voi hän teitä lempiä?

HERTTUA.

En moista siedä vastausta.

VIOLA.

Täytyy.

Jos tyttö teidän tähden tuskaa tuntee
Niin haikeaa, kuin te Olivian tähden —
Se tyttö löytyy kai; — hänt' ette lemmi;
Sen sanotte; se hänen sietää täytyy.

HERTTUA.

Ei minkään naisen sydän saata kestää
Niin tuimaa lemmen tyrskyä, kuin mikä
Mun povessani käy; ei naisen sydän
Voi sitä mahduttaa, se sit' ei kestä.
Ah, maittia se vaan on naisen lempi —
Ei maksan syttyä, vaan kitalaen —
Sit' inho, tyrtymys ja kyllyys vaivaa;
Mun lempeni on nälkäinen kuin meri
Ja yhtä huvettava. Rakkautta,
Jota nainen minuun tuntee, ällös vertaa
Mun lempeeni Oliviata kohtaan.

VIOLA.

Tiedämpä —

HERTTUA.

Mitä tiedät?

VIOLA.

Liian hyvin

Ma tiedän naisen lemmen. Toden totta,
Heill' yhtä lämmin sydän on kuin meillä.
Isälläni oli tytär, joka lempi
Niinkuin, kenties, jos minä oisin nainen,
Minäkin ehkä teitä lempisin.

HERTTUA.

Ja hänen tarinansa?

VIOLA.

Tyhjä lehti.

Ei ilmaissut hän lempeänsä koskaan;
Vait'olon vaan, kuin madon kukanpointa,
Hän syödä antoi rusoposkeansa;
Miel' apeana, kulonkarvaisena,
Hän mietiskelyyn vaipuneena istui,
Kuin kärsiväisyys hautapatsaan' istuu,
Hymyillen tuskalleen. Tää rakkautt' eikö?
Me miehet, enemmän me puhumme
Ja vannommekin enemmän, mut meissä
Enemmän kuorta on kuin tahtoa,
Ja valamme ne vaan on vahtoa.

HERTTUA.

Mut siskos, kuoliko hän lemmestänsä?

VIOLA.

Sisarista ja veljist' olen minä
Jällellä yksin; kuitenkin en tiedä —
Menenkö neidin luo?

HERTTUA.

Niin, sehän totta.

Mene, helmi tämä hälle vie ja sano:
Rakkautta pyydän, kieltoa en ano.

(Menevät.)

Viides kohtaus.

Olivian puisto.

(Herra Topias Räihä, herra Antreas Kälppäinen ja Fabio tulevat.)

HERRA TOPIAS.

Tätä tietä tulkaa, herra Fabio.

FABIO. Tulen, tulen. Jos annan yhtäkään hiukkaa tästä huvista hukkaan mennä, niin saatte minut melankoliassa kuoliaaksi paistaa.

HERRA TOPIAS. Etkö iloaisi nähdessäsi tuota itaraa sakramenskatun kanaljaa nolattuna ja häpeissään?

FABIO. Oikeinpa riemahtelisin, ystävä; tiedättehän, että hän kerran saattoi minut emäntäneitini epäsuosioon pienen karhunhärnyyn takia.

HERRA TOPIAS. Hänen harmikseen vielä kerran härnäämme karhun esiin, ja silloin häntä hypittelemme sinermille ja mustelmille. Eikö niin, herra Antreas?

HERRA ANTREAS.

Sen teemme, jumaliste teemmekin.

(Maria tulee.)

HERRA TOPIAS.

Tässä tulee se pikku veitikka. — No, mitä kuuluu, kultanuppuseni?

MARIA. Menkää kaikki kolme tuonne pensasaidan taa. Malvolio tulee alas tätä tietä. Hän on puolen tuntia seisonut tuolla auringossa ja opettanut keikailutemppuja omalle varjollensa. Kaiken naurettavan nimessä, tarkatkaa häntä; sillä tiedän, että tämä kirje tekee hänestä mieltiväisen pöllön. Hiljaa, pyhän ilvehen nimessä! (Miehet piiloutuvat.) Makaa sinä tässä, (Heittää kirjeen maahan.) sillä tuossa tulee mullo, joka on kutkulla pyydetävä.

(Menee.)

(Malvolio tulee.)

MALVOLIO. Sulaa onnea, kaikki sulaa onnea! Maria kerran minulle kertoi, että neiti on minuun mieltynyt, ja itse olen kuullut hänen sanovan senkin, että, jos hän kehenkään ihastuisi, niin minun näköiseni mies se olla pitää. Sitä paitse hän minua kohtelee suuremmalla kunnioituksella kuin ketään muuta käskyläistään. Mitä pitää minun tästä arvella?

HERRA TOPIAS.

Tuota itseluuloista lurjusta!

FABIO. Vaiti, vaiti! Mietiskely tekee hänestä oivan kalkkunakukon. Kas, kuinka hän rehentelee; siivet harallaan!

HERRA ANTREAS.

Tuli ja leimaus! Tekisipä mieli sukia selkään sitä lurjusta.

HERRA TOPIAS.

Vaiti, sanon minä.

MALVOLIO.

Kreivi Malvolio, —

HERRA TOPIAS.

Senkin koira!

HERRA ANTREAS.

Ammu hänet, ammu hänet!

HERRA TOPIAS.

Hiljaa, hiljaa!

MALVOLIO. Onhan semmoista ennenkin nähty: hänen armonsä vapaaherratar meni naimisiin kamaripalvelijansa kanssa.

HERRA ANTREAS.

Hyi, senkin Jesebel!

HERRA TOPIAS. Hiljaa! Nyt hän syvältty oikein; nähkääs, kuinka mielikuvtus häntä pöyhistyttää!

MALVOLIO. Kun näin olen ollut kolme kuukautta naimisissa ja istun korutuolissani, —

HERRA TOPIAS.

Jousi mulle, että ammun häntä silmään!

MALVOLIO. — huudan palvelijani ympärilleni ja kääriydyn kukitettuun samettitakkiini, noustuani suoraa päätä sohvastani, johon olen jättänyt Olivian nukkumaan —

HERRA TOPIAS.

Tulta ja tulikiveä!

FABIO.

Hiljaa, hiljaa!

MALVOLIO. — ja sitten otan tuollaisen ylhäisen katsannon; ja kun olen heitä mieltiväisenä silmilläni mitellyt, ja huomauttanut heille, että tunnen asemani ja että hekin tuntekoot omansa, niin kysyn Topias-serkkua.

HERRA TOPIAS.

Puntit ja käsiraudat!

FABIO.

Vaiti, vaiti! Kuulkaa, kuulkaa!

MALVOLIO. Seitsemän miehistäni rientää alamaisella kiireellä häntä noutamaan. Minä sill'aikaa rypistelen kulmiani, ja, kenties, vedän kelloani, tai hypistelen kallista sormustani. Topias lähestyy, ja tekee tuossa kumarruksensa —

HERRA TOPIAS.

Saako tuollainen mies elää?

FABIO.

Vaiti nyt, vaikka suustanne sanat valjakoilla kiskottaisiin.

MALVOLIO. Ojennan hälle käteni näin, laimentaen ystävällistä hymyäni tuimalla nuhdekatseella, —

HERRA TOPIAS.

Ja eikö Topias sivalla teitä vasten suuta? Häh?

MALVOLIO. Sanoen näin: "Topias serkku, koska onni on minut sisarenne tyttäreen liittänyt, niin suonette minulle oikeuden muistuttaa teitä" —

HERRA TOPIAS.

Mitä? mitä?

MALVOLIO.

"Teidän täytyy heittää tuo juominen."

HERRA TOPIAS.

Huuti, rumppi!

FABIO.

Hiljaa siinä, muuten taitamme juoneltamme niskat.

MALVOLIO. "Sitä paitse kulutatte kallista aikaanne erään hupsumaisen herran seurassa" —

HERRA ANTREAS.

Tarkoittaa minua, uskokaa pois.

MALVOLIO.

"Erään herra Antreaksen" —

HERRA ANTREAS.

Tiesinhän sen, että hän minua tarkoitti: moni sanoo minua hupsuksi.

MALVOLIO (huomaa kirjeen).

Mitä tällä lienee virkaa?

FABIO.

Nyt on kurppa likellä ansaa.

HERRA TOPIAS.

Hiljaa, hiljaa! Pilan hengetär neuvokoon häntä lukemaan ääneen!

MALVOLIO (ottaen maasta kirjeen).

Emäntäneitini käsialaa, niin totta kuin elän! Nuo on hänen T:nsä, hänen L:nsä, hänen Y:nsä, ja ihan tuollainen on hänen iso M:nsä. Hänen käsialaansa, siitä ei epäilystäkään.

HERRA ANTREAS.

Hänen teensä, hänen ällänsä, hänen yynsä; mitä se on?

MALVOLIO (lukee). "Tuntemattomalle lemmitylle, tämä, ynnä hellät terveiset." Aivan hänen tapaansa! — Luvallasi, sinettivaha! — Vaiti! — Ja sinetissä hänen Lucretiansa, jolla hän aina lukitsee kirjeensä: se on hänen! Kenelle tuo lienee?

FABIO.

Se kietoo hänet suolineen, sorkkineen.

MALVOLIO (lukee).

"Olen kiintynyt;
Mut kenehen?
Suu kiinni nyt:
Sit' en sano, en."

"Sit' en sano, en." Entä sitten? Toista värsymittaa! — "Sit' en sano, en." — Entä, jos se olisit sinä, Malvolio!

HERRA TOPIAS.

Hirteen, senkin mäyrä!

MALVOLIO (lukee).

"Ma käsken, ketä lemmiten;
Mut vait'olo, kuin Lucretian kalpa,
Lävistää multa sydämmen.
M. O. A. I., olenko halpa?"

FABIO.

Pomppaileva arvoitus!

HERRA TOPIAS.

Oiva tyttöletukka, sen minä sanon!

MALVOLIO. M. O. A. I., olenko halpa? — Ei, mutta alku, — annappas olla, annappas olla!

FABIO.

Minkä myrkkyykeitoksen hän on laittanut hänelle!

HERRA TOPIAS.

Ja mitä vauhtia haukka siihen iskee!

MALVOLIO. "Ma käsken, ketä lemmiten." Niin, hän käskee minua; minä olen hänen käskyläisensä;

hän on emäntäni. Tämähän on selvää tavalliselle järjelle; siinä ei mitään vaikeutta. — Mutta loppu? Mitä merkitsevät nuo kirjaimet? Jospa voisin ne jollakin tavalla sovittaa itseeni. — Hiljaa! — M. O. A. I.

HERRA TOPIAS.

A, niin, vainustappas vaan! Nyt hän on jäljillä.

FABIO.

Hurтта haukahtaa, niinkuin se vainuisi kettua.

MALVOLIO.

M, — Malvolio! — M, — niin, sillähän nimeni alkaa.

FABIO. Enkö arvannut, että hän jäljille pääsisi? Sillä hurtalla on erinomaiset haistimet.

MALVOLIO. M, — mutta seuraava ei pidä yhtä; se ei kestä koetusta. A:n pitäisi seurata, mutta siinä on O.

FABIO.

Ja O, se on loppu, toivon ma.

HERRA TOPIAS.

Niin, taikka minä häntä pieksän, siksi että hän huutaa: O!

MALVOLIO.

Ja sitten vasta tulee I.

FABIO.

Niin, vaikka pitkä I vastaan tulisi, et sitä tuntisi.

MALVOLIO. M. O. A. I. — tämä ei ole niin selvää kuin edellinen; kuitenkin, jos sitä vähän pitelee, niin antaa se myöten; sillä kaikki nämä kirjaimet ovat minun nimessäni. Vait! Tässä tulee suorasanaista. — (Lukee.)

"Jos tämä joutuu käsiisi, niin tuumi. Tähtien määräyksestä minä olen sinua ylempi; vaan älä pelkää suuruutta. Toiset ovat syntyneet suuruuteen, toiset hankkivat suuruuden ja toisille suuruus tyrkytetään. Kohtalosi käsi sinulle avautuu, tartu siihen verin, hengin. Ja, tottuaksesi siihen, mikä sinua odottaa, luo päältäsi nöyrä verhosi ja muuta nahkaa. Ole ynseä sukulaiselle, äkeä palvelijoille, anna kieleesi kajahutella valtioviisautta; tavoittele ominaista käytöstapaa. Sitä neuvoo hän, joka sinun tähtesi huokailee. Muista, kuka kehui sinun keltaisia sukkiasi ja aina halusi nähdä sinun polukset ristissä. Muista, sanon minä. Rohkeutta! Onnesi on taattu, jos itse vaan tahdot; jos et, niin ole ijäti käskyläinen, palvelijain toveri ja kelvoton koskettelemaan onnettaren sormenpäitä. Hyvästi! Hän, joka tahtoo kanssasi vallanalaisuutta vaihtaa, onnellisesti onneton."

Päivän valo ja avara lakeus ei ole kuultavampi. Tämä on ilmeistä. Tahdon ruveta kopeaksi, lukea valtiollisia kirjoja, nolata herra Topiasta ja huuhtoa päältäni kaikki alhaiset tuttavuudet, olla nipistä näppiin se oikea mies. En ole mikään narri, että antaisin mielikuvituksen koiritella kanssani, sillä kaikki merkit johtavat siihen, että neitini rakastaa minua. Tässä taannoin hän ylisteli keltaisia sukkiani ja kiitteli ristipoluksiani; ja nyt hän itse ilmenee rakkaudelleni ja oikein käskemällä vaatii minua näin pukeutumaan hänen mielikseen. Kiitän tähtiäni, olen onnellinen. Tahdon tulla umpimieliseksi, ruveta kopeaksi, käydä keltaisissa sukissa, polukset ristissä, ja niin pian kuin suinkin mahdollista. Jupiter ja tähteni olkoot kiitetyt! — Mutta tässä on vielä jälkilisäys. (Lukee.)

"Et saata olla tietämättä, kuka olen. Jos suosittelet lempeäni, niin ilmaise se hymyssäsi; hymysi suuresti sinua kaunistaa; siis minun läsnä ollessani hymyile aina, sitä rukoilen, rakas kultaseni."

— Jupiter, sinua kiitän! — Hymyillä tahdon; kaikki tahdon tehdä, mitä sinä minulta pyydät.

(Menee.)

FABIO. Osuuttani tässä pilassa en vaihtaisi pois, vaikka saisin tuhansiin menevän vuosieläkkeen isolta Mogulilta.

HERRA TOPIAS.

Minä tästä tepposesta tuon naikkosen vaikka naisin.

HERRA ANTREAS.

Niin minäkin.

HERRA TOPIAS.

Enkä muita myötäjäisiä vaatisi kuin toisen samanlaisen tepposen.

HERRA ANTREAS.

En minäkään muuta.

FABIO.

Tuossa tulee se sievä tulkunpyytäjä.

(Maria palajaa.)

HERRA TOPIAS.

Tahdotko laskea jalkasi minun niskalleni.

HERRA ANTREAS.

Niin, taikka minun?

HERRA TOPIAS.

Tahdotko, että huijaan pois vapauteni lautapelissä ja rupean orjaksesi?

HERRA ANTREAS.

Niin tosiaankin, taikka että minä?

HERRA TOPIAS. Sinä olet hänet sellaiseen uneen heijannut, että hänen täytyy tulla hulluksi, kun hän unestaan virkoo.

MARIA.

Ei, mutta tottako? Vaikuttiko se häneen?

HERRA TOPIAS.

Niinkuin paloviina lastenämmään.

MARIA. Jos nyt tahdotte nähdä pilan tulokset, niin tarkatkaa hänen ensi esiintymistään armollisen neidin luona. Hän tulee hänen tykönsä keltaisissa sukissa, jota väriä neiti inhoo, ja polukset ristissä, jota tapaa hän ei voi sietää; ja sitten hän hänelle hymyilee, joka niin vähän soveltuu neidin mielialaan, — hän kun, näet, on raskasmielisyyteen heittäytynyt — että mies sillä aivan tekee itsensä halveksittavaksi. Jos tahdotte tuota nähdä, niin tulkaa mukaani.

HERRA TOPIAS. Tulen vaikka Tartaruksen oville asti, sinä senkin pirunkurinen veitikka.

HERRA ANTREAS.

Minä kanssa.

(Menevät.)

KOLMAS NÄYTÖS.

Ensimmäinen kohtaus.

Olivian puisto.

(Viola tulee ja narri, rumpu kädessä.)

VIOLA. Jumala siunatkoon, ystävä, sinua ja soittoasi! Elätkö sinä rummullasi?[8]

NARRI.

En, herra, minä elän kirkolla.

VIOLA.

Oletko kirkonvartija?

NARRI. En, sitä en ole; elän kirkolla, sillä elän siellä, missä asun, ja asun kirkolla.

VIOLA. Voisit yhtä hyvin sanoa, että kuningas elää kerjutyttö luona, jos kerjutyttö asuu kuninkaan lähellä, tai että kirkko on rumpusi luona, jos rumpusi on kirkon luona.

NARRI. Oikein osattu, herraseni. — Kas vaan tätä aikaa! Älyniekalle on sananparsa vain vuohennahkainen kinnas; tuota pikaa on nurja puoli käännetty päällepäin.

VIOLA. Aivan oikein: jotka kevyesti leikkivät sanoilla, voivat tuota pikaa tulla kevytmielisiksi.

NARRI.

Sen vuoksi toivoisin, ett'ei sisarelleni olisi pantu nimeä.

VIOLA.

Miksi niin, ystävä?

NARRI. Nähkääs, herraseni, hänen nimensä on sana, ja jos sillä sanalla leikkii, voisi sisareni tulla kevytmieliseksi. Mutta, totta puhuen, sanat ovat aika hunsvotteja, sittenkuin velkakirjat ovat niiltä kunnian vieneet.

VIOLA.

Syysi, ystävä?

NARRI. Toden totta, syytä en voi sanoa ilman sanoja; ja sanat ovat nyt tulleet niin petollisiksi, että niille ei voi syytä perustaa.

VIOLA.

Lyönpä vetoa, että olet iloinen vekkuli, joka et huoli mistään.

NARRI. En niinkään, herraseni; huolin minä sentään jostakin; mutta, kunniani kautta, teistä en huoli; jos se on samaa kuin ett'en huoli mistään, niin soisin, että se tekisi teidät näkymättömäksi.

VIOLA.

Etkö sinä ole neiti Olivian narri?

NARRI. En suinkaan, herraseni; neiti Olivialla ei ole mitään narriutta; hän ei aio narria pitää ennen, kuin joutuu naimisiin; ja narrit ovat aviomiehisiin verraten mitä kilohailit silliin: aviomiehet ovat isompia. En ole oikeastaan hänen narrinsa, vaan hänen sanansuolijansa.

VIOLA.

Näin sinut äskettäin herttua Orsinon luona.

NARRI. Narrius, herraseni, kiertää maailmaa niinkuin aurinko; se loistaa kaikkialla. Minua surettaisi, herraseni, jos narri ei olisi yhtä usein teidän herranne kuin minun neitini luona. Luulenpa, että näin teidän viisautenne siellä.

VIOLA. Jos aiot minua pilkkanasi pitää, niin ei ole minulla enää mitään sinulle sanottavaa. Tuossa sinulle roponen!

NARRI. Jahka Jupiterilla vast'edes on karvoja liiknemään, niin antakoon hän sinulle parran.

VIOLA. Totta puhuen, melkeinpä sitä himoitsenkin, vaikk'en kuitenkaan omaan poskeeni. Onko neitisi kotona?

NARRI (osoittaen rahoja).

Eiköhän nämä voisi parittaisina lisääntyä?

VIOLA.

Kyllä, kun ne pannaan yhteen ja pidetään liikkeessä.

NARRI.

Tahtoisin olla Pindarus, Phrygian herra, ja naittaa Cressidan tälle Troilukselle.

VIOLA.

Ymmärrän, herraseni: te kerjätte hyvin.

NARRI. Ei ole, luullakseni, suuri asia kerjätä vain kerjäläistä: Cressida oli kerjäläinen. Neitini on kotona, herraseni. Ilmoitan hänelle, mistä tulette; kuka olette ja mitä tahdotte, se menee yli minun napakorkeuteni, sanoisin: näköpiirini, mutta se sana on liiaksi kulunut.

(Menee.)

VIOLA.

Tuo mies on kyllin viisas narrin toimeen;
Älyttä sit' ei virkaa hyvin tehdä:
Ivattavien luonne täytyy tietää,
Ajoista, henkilöistä ottaa vaari,

Ja iskeä kuin haukka joka sulkaan,
Mik' osuu silmiin. Ammattia on se
Ja yhtä työlästä kuin viisaan taito.
Näet, narri, jok' on viisas, hyödyttää,
Mut viisas, jok' on narri, säälistää.

(Herra Topias ja herra Antreas tulevat.)

HERRA TOPIAS.

Hyvää päivää, hyvä herra!

VIOLA.

Jumal' antakoon, hyvä herra!

HERRA ANTREAS. *Dieu vous garde, monsieur.*

VIOLA. *Et vous aussi, votre serviteur.*

HERRA ANTREAS.

Toivottavasti sitä olette, niinkuin minäkin teidän.

HERRA TOPIAS. Aiotteko käydä talossa? Sisareni tytär pyytää teitä astumaan sisään, jos teillä on hänelle asiaa.

VIOLA.

Olen häneen velvoitettu; tarkoitan: velvoitettu käymään hänen luonaan.

HERRA TOPIAS.

Velkokaa siis koipianne, herraseni; pankaa ne liikkeeseen.

VIOLA. Koipeni ymmärtävät minua paremmin kuin minä ymmärrän, mitä sillä tarkoitatte, että käskette minua velkomaan koipiani.

HERRA TOPIAS.

Tarkoitan, että menkää, astukaa sisään;

VIOLA. Ja minä vastaan siten, että menen ja astun sisään. Mutta meidät ennätetään.

(Olivia ja Maria tulevat.)

Ihanin, viehättävin neiti, taivaasta tuoksuja sadelkoon teidän päällenne!

HERRA ANTREAS.

Tuo poika se on aimo hovimies. "Tuoksuja sadelkoon!" Hyvä.

VIOLA. Toimeni ei ole muiden kuultavaksi, neiti, kuin teidän alttiin ja alentuvan korvanne.

HERRA ANTREAS.

"Tuoksuja! Altis! Alentuva!" — Kaikki kolme on tähdelle pantavat.

OLIVIA.

Sulkekaa puutarhan veräjä ja jättäkää minut häntä kuulemaan.

(Herra Topias, herra Antreas ja Maria menevät.)

Kätenne, herraseni!

VIOLA.

Alati nöyryn palvelijanne, neiti.

OLIVIA.

Nimenne mikä?

VIOLA.

Kaunis prinsessa,
Cesario on palvelijanne nimi.

OLIVIA.

Te minun palvelijani, herraseni?
Nyt ilo kaikki maailmast' on poissa,
Kun höyliytt' on halpa viekastuskin.

Olettehan Orsinon palvelija.

VIOLA.

Ja hän on teidän, minä siis myös teidän,
Kun olen palvelijanne palvelija.

OLIVIA.

Ma hänt' en muistele; ja ennen tyhjä,
Kuin mua täynnä, hänen muistins' olkoon!

VIOLA.

Muistollaan teidän hellää muistianne
Juur' tulin virkistämään.

OLIVIA.

Anteeks suokaa,
Hänestä teitä puhumasta kielsin,
Mut jos on itsellänne toinen pyyntö,
Niin ennen teidän suusta sitä kuulen
Kuin sfeerein soitantoa.

VIOLA.

Rakas neiti, —

OLIVIA.

Anteeksi suokaa! Kun te hurmasitte
Mun tässä taannoin, laitoin jäljestänne
Ma sormuksen, näin pettäin itseäni
Ja käskyläistäni ja, ehkä, teitä.
Nuhteisiin ankariin nyt olen syypää,
Kun kehnoin juonin teille tyrkytin,
Mik' omaanne ei tietääksenne ollut.
Mit' aattelitte? Ettekö vain paaluun
Lie pannut kunniaani, usutellen
Sen päälle kaikki kahleettomat luulot,
Mit' ilkein sydän ajatella saattaa?
Noin tarkka silmä kylläks on jo nähnyt;
Sydäntäin harso verhoo, eikä povi.
No, haastakaahan.

VIOLA.

Mun on sääli teitä.

OLIVIA.

Se askel lempeen on.

VIOLA.

Ei puoltakaan:

Useinhan vihamiestäkin on sääli.

OLIVIA.

No niin, nyt taas on aikaa hymyellä;
Oi, kuinka vähäst' ylpistyypi kurja!
Jos saalis olla täytyy, paljon paremp'
On leijonan, kuin suden saalis olla.
(Kello lyö.)

Mua kello ajan häviöstä moittii. —
Älähän pelkää, poika, en sua tahdo;
Mut ikäsi ja järkesi kun kypsyy,
Niin vaimosi on saapa oiva miehen.
Kas, tuoss' on tienne: länteen pois!

VIOLA.

Siis länteen!

Hauskuutta, menestystä teille toivon.
Mut vastuut' eikö herralleni, neiti?

OLIVIA.

Jää vielä! Sano, poika hyvä, mitä
Minusta luulet.

VIOLA.

Että luulette
Toist' olevanne, kuin mit' olette.

OLIVIA.

Jos sitä luulen, luulen samaa teistä.

VIOLA.

Se oikein on: en olekaan, mik' olen.

OLIVIA.

Josp' oisitte, mit' olevanne soisin.

VIOLA.

Jos parempaa se on, kuin mitä olen,
Niin olkoon menneeksi: nyt olen narri.

OLIVIA.

Mink' ivan määrän viehkeyteensä kätkee
Tuo huulten suuttumus ja ylenkatse!
Niin huonosti ei piile verityökään
Kuin kaino lempi: sit' ei peitä yökään.
Cesario, kautta kevään kukkean,
Kautt' impeyden, kunnon, kunnian,
Sua, vaikka korskaa, sydämeni halaa,
Ja sitä äly, järki turhaan salaa.
Mut täst' ei sitä seuraa, että sinä
Vait olla voisit, vaikka kosin minä.
Se muista: lempi hyvä anottuna,
Mut parempi se viel' on annettuna.

VIOLA.

Niin totta kuin nuor' olen viaton,
Yks sydän, yksi povi minun on,
Ja sit' ei nainen omaa, eikä nainen
Omata saakaan muu, kuin minä vainen.
Hyvästi, neiti! Kieltäyn teille vasta
Orsinon kyyneleitä kantamasta.

Oi. Palaja! Sydämeni taipumaan viel' ehkä tuohon saat sen vihaamaan.

(Menevät.)

Toinen kohtaus.

Huone Olivian talossa.

(Herra Topias Räihä, Herra Antreas Kälppäinen ja Fabio tulevat.)

HERRA ANTREAS.

En, totta totisesti, viivy täällä enää hetkeäkään.

HERRA TOPIAS.

Syysi, rakas myrkky, sano syysi.

FABIO.

Niin, syynne teidän pitää sanoa, herra Antreas.

HERRA ANTREAS. Näinhän sisarenne tyttären osoittavan enemmän suosiota herttuan passaripojalle,
kuin mitä hän minulle milloinkaan on osoittanut; sen näin tuolla puutarhassa.

HERRA TOPIAS.

Näkikö hän silloin sinut, vanha poika? Sanoppa se.

HERRA ANTREAS.

Yhtä selvästi, kuin minä näen teidät tässä.

FABIO.

Sehän oli suora todistus hänen rakkaudesta teihin.

HERRA ANTREAS.

Menkää hiiteen! Aiotteko minusta tehdä aasin?

FABIO.

Minä sen todistan lainmukaisesti, tajun ja järjen valalla.

HERRA TOPIAS.

Ja ne olivat valantehneitä jo ennenkuin Noak oli kipparina.

FABIO. Hän vähän hyväili poikaa teidän nähden, vain suututtaakseen teitä, herättääkseen pitkäunista urouttanne, pannakseen tulta sydämmeenne ja tulikiveä maksaanne. Teidän olisi silloin vaan pitänyt lyöttäytyä pariin ja muutamalla säkenöivällä kokkapuheella, uutukaisena pajasta tuodulla, lyödä poikanulikan suu mykäksi. Tuota oli teiltä odotettu, mutta se meni myttyyn. Tämän tilaisuuden kahdenkertaisen kultauksen annoitte te ajan huuhtoa pois, ja olette nyt purjehtinut pohjanpuolelle armollisen neidin suosiota, ja siellä saanette kellua niinkuin jääpuikko hollantilaisen parrassa, jos ette voi tilaanne korjata jollakin kunniakkaalla urouden tai valtioviisauden iskulla.

HERRA ANTREAS. Jos se on tapahtuva, niin tapahtukoon se sitten urouden tietä, sillä valtioviisautta minä vihaan, yhtä mieluisesti olisin körttiläinen kuin valtioviisas.

HERRA TOPIAS. No, hyvä! Rakenna siis vaan onnesi urouden pohjalle: vaadi tuota herttuan passaripoikaa miekkasille; haavoita häntä yhteentoista paikkaan; se tulee sisareni tyttären korviin; ja tiedä, ettei yksikään parittaja maailmassa voi miestä paremmin naiselle suositella kuin urouden maine.

FABIO.

Ei ole muuta keinoa, herra Antreas.

HERRA ANTREAS.

Tahdotteko jompikumpi viedä hänelle vaatimikirjeen?

HERRA TOPIAS. Mene ja kirjoita se soturin kädellä, tuimasti ja lyhyesti; sukkelasta ei väliä, kunhan se vaan on sulopuheista ja kekseliästä; tahri hänet niin mustaksi, kuin muste sietää; ei tee pahaa, vaikka häntä pari kolme kertaa sinutteletkin; ja niin monta valetta, kuin voit paperilevyllä valaa, olkoon se levy vaikka leveä kuin Waren vuode, pane vaan siihen. Mene joutuin! Pane tarpeeksi sappea musteeseen, vaikka kirjoitatkin hanhen kynällä; se ei tee mitään. Joutuin vaan!

HERRA ANTREAS.

Missä teidät tapaan?

HERRA TOPIAS.

Huudamme sinulle *cubiculo*'sta. Mene nyt vaan!

(Herra Antreas Kälppäinen menee.)

FABIO.

Se on teille kallisarvoinen poika, tuo herra Antreas.

HERRA TOPIAS. Minä se hänelle olen kallisarvoinen, poikaseni: maksan hänelle kaksi tuhatta ja päällekin.

FABIO. Me saamme häneltä oivallisen kirjeen; vaan ettehän sitä perille toimita?

HERRA TOPIAS. En tietystikään. Mutta kaikin mokomin yllyttäkää nuorukaista miekkasille. Luulen, että heitä ei saisi yhteen hilatuksi härjillä ja vaunusiloillakaan. Mitä Antreakseen tulee, niin jos hänet avaisitte ja löytäisitte maksastaan senkään verran verta, että siitä kirpun jalkakaan kammertuisi, niin lupaan minä syödä loput haaskasta.

FABIO. Ja mitä vastustajaan, tuohon nuorukaiseen, tulee niin ei hänenkään naamansa todista suurta julmuutta.

(Maria tulet.)

HERRA TOPIAS.

Kas, tuossa se pikku peukalokitti tulee.

MARIA. Jos tahdotte saada pernankohtaisia ja nauraa maksaanne pistokset, niin tulkaa mukaani. Tuosta Malvolio hölmöstä on tullut pakana, oikea heitteläinen; sillä ei yksikään kristitty ihminen, joka

aikoo tulla oikeassa uskossa autuaaksi, voi uskoa tuollaista järjetöntä hölynpölyä. Hänellä on keltaiset sukat[7] jalassa.

HERRA TOPIAS.

Ja polukset ristissäkö?

MARIA. Niin, oikein ilkeän rumasti, aivan niinkuin sunnuntaikoulun opettajalla. — Olen kulkenut niinkuin murhamies hänen kintereillään. Hän noudattaa jokaista kohtaa siinä kirjeessä, jonka viskasin maahan hänen syötikseen; hän hymyilee niin, että kasvoissa on enemmän piiruja kuin siinä suuressa maailmankartassa, johon Intiatkin on otettu. Ette ole mokomaa ennen nähnyt; tuskin voin pidättää kättäni antamasta hänelle korvatillikkaa. Tiedän, että neiti häntä leipoo; ja silloin se hupsu vaan hymyilee ja pitää sitä suurena suosionosoituksena.

HERRA TOPIAS.

No, vie meidät, vie, hänen luokseen.

(Menevät.)

Kolmas kohta.

Katu.

(Sebastian ja Antonio tulevat.)

SEBASTIAN.

En tahtonut ois teitä vaivata,
Mut koska mieliksi on vaiva teille,
Niin siit' en teitä nuhdella nyt tahdo.

ANTONIO.

En voinut teitä jättää: ikävöintä,
Kovempi silaterästä, mua kiihti;
Eik' yksin kaipuu teitä — vaikka oisin
Sen tähden pitemmänkin matkan tehnyt —
Vaan huoli, miten teiltä kävis retki
Oudossa maassa, joka vierahalle,
Joll' opast', ystävää ei ole, usein
Tylyltä tuntuu, kolkolta, — tää huoli
Haluni kanssa yhdessä mua vaati
Näin teitä seuraamaan.

SEBASTIAN.

Antonio hyvä,

Ei muuta mulla vastuuta kuin kiitos,
Ja kiitos, iki kiitos; kelpo työhän
Ne tällä hiestall' usein kuitataan.
Paremmen palkan saisitte, jos mulla
Ois yhtä täysi kukkaro kuin sydän.
Mennäänkö katsomaan nyt kaupunkia?

ANTONIO.

Huomenna, herra; ensin majan hanke.

SEBASTIAN.

Ei väsyttä, ja viel' on pitkält' yöhön;
Siis silmän huviksi nyt katselkaamme
Tään kylän muistoksia sekä muita
Sen merkkipaikkoja.

ANTONIO.

Ei, anteeks suokaa!

Katuja näitä vaaratta en kulje;
Ma herttuan kalereita merisodass'
Ahdistin kerran ja niin tuntuvasti,
Ett' on mun siitä työläs vastata.

SEBASTIAN.

Väkeä tapoitteko paljon hältä?

ANTONIO.

Niin verinen ei rikokseni ollut,
Vaikk' ajan sekä riidan luonne kyllä
Ois aihett' antanutkin veritöihin.
Sovittiin kaikki, palautettiin ryösteet,
Useimmat kyläläisistämme teki
Sen kaupan tähden; minä vain jäin pois,
Ja kalliisti sen maksaa saan, jos minut
Tavataan täältä.

SEBASTIAN.

Viiksossa siis olkaa.

ANTONIO.

Niin kyllä, niin. Kas, tuossa kukkaroni.
Etelään kaupungista, Elephantiss'
On paras asua. Ma tilaan ruoan;
Sill'aikaa silmän herkuks kaupungkia
Te katselette; siellä tavataan.

SEBASTIAN.

Mut mitä minä kukkarollanne?

ANTONIO.

Näette jonkin pikkukalun ehkä,
Jonk' ostaa halaatte, ja varaa teillä
Ei ole, arvaan, turhiin menoihin.

SEBASTIAN.

Siis rahojanne hetken aikaa hoidan;
Hyvästi siks!

ANTONIO.

Sitt' Elephantiin.

SEBASTIAN.

Hyvä.

(Menevät.)

Neljäs kohtaus.

Olivian puutarha.

(Olivia ja Maria tulevat.)

OLIVIA.

Hakemaan häntä panin; jos hän tulee,
Niin kuinka juhlitän ja kestään häntä?
Helpompi nuorta ostaa on kuin kärttää.
Vaan liian lujaa puhun. —
Miss' on Malvolio? — Hän on vakaa, sievä
Ja tähän toimeen sangen sopiva. —
Miss' on Malvolio?

MARIA.

Tulee kohta, neiti.

Hän on niin kumma: vimattu on varmaan.

OLIVIA.

Mitä ma kuulen? Raivoaako?

MARIA.

Eikä;

Hymyilee vaan. Mut, armo, paras teidän
Ois pitää vahti varalta; se miesi
On varmaan järjiltään.

OLIVIA.

Tuo hänet tänne. —
Min' olen vimmattu kuin hän, jos rinnan
Asetat iloisen ja synkän vimman. —
(Malvolio tulee.)
Malvolio, kuinka voit?

MALVOLIO (hymyilee hupsumaisesti).
Ihana neiti, he, he!

OLIVIA.
Hymyiletkö?
Tosissa mielin sinut kutsutin.

MALVOLIO. Tosissako, neiti? Minä se voisin olla tosissani. Ne vaikuttavat, nuo ristipolukset, jonkinlaista veren tyrehtymistä. Vaan mitäpä siitä! Jos vaan yhden silmä niistä tykkää, niin voin sanoa, niinkuin sonetissa sangen sievästi sanotaan: "jos yksi tykkää, niin kaikki tykkää."

OLIVIA.
Kuinka voit, ystävä? Kuinka on sinun laitasi?

MALVOLIO. Ei mieli musta, vaikka sääret keltaiset. Se, on oikein perille tullut, ja käskyt toimitetaan. Luulenpa että tunnemme tuon kauniin roomalaisen käsialan.

OLIVIA.
Etköhän menisi makuulle, Malvolio?

MALVOLIO.
Makuulleko? Kyllä, sydänpäpyseni! Tulen sinun luoksesi.

OLIVIA. Jumal' auttakoon sinua! Miksi hymyilet noin ja suukostelet noin tiheään sormiasi?

MARIA.
Kuinka voitte, Malvolio?

MALVOLIO.
Teidänpö kysymykseenne? Kylläkö satakieli korpille vastaisi?

MARIA.
Kuinka noin naurettavan röyhkeänä tulette neidin eteen?

MALVOLIO.
"Älä pelkää suuruutta:" — kauniisti sanottu.

OLIVIA.
Mitä tuolla tarkoitat, Malvolio?

MALVOLIO.
"Toiset ovat syntyneet suuruuteen," —

OLIVIA.
Entä sitten?

MALVOLIO.
"Toiset saavuttavat suuruuden," —

OLIVIA.
Mitä sanot?

MALVOLIO.
"Ja toisille suuruus tyrkytetään." —

OLIVIA.
Jumala sinua auttakoon!

MALVOLIO.
"Muista, kuka sinun keltaisia sukkiasi ylisti," —

OLIVIA.
Sinun keltaisia sukkiasi?

MALVOLIO.

"Ja tahtoi nähdä sinut polukset ristissä."

OLIVIA.

Polukset ristissä?

MALVOLIO.

"Rohkeutta! Onnesi on taattu, jos vaan itse tahdot;" —

OLIVIA.

Onneniko taattu?

MALVOLIO.

"Jos et, niin jää ijäti käskyläiseksi."

OLIVIA.

Mutta tuohan on aivan mätäkuun hulluutta!

(Palvelija tulee.)

PALVELIJA.

Armollinen neiti, herttua Orsinon nuori herraspoika on nyt täällä. Työllä ja vaivalla sain hänet palaamaan. Hän odottaa teidän armonne käskyjä.

OLIVIA. Tulen heti. (Palvelija menee.) Maria hyvä, katso, että tätä miestä pidetään silmällä. Missä on Topias serkku? Laita, että jotkut väestäni pitävät hänestä tarkkaa vaaria. En puolista myötäjaisistäni soisi hänelle mitään paha tapahtuvan.

(Olivia ja Maria menevät.)

MALVOLIO. Oh hoo! Joko nyt tulette likelle? Ei sen halvempi mies kuin herra Topias on pitävä silmällä minua. Ihan täsmälleen niinkuin kirjeessä sanotaan! Hän lähettää hänet ehdollaan, että saisin häntä tylästi kohdella; sillä siihen hän minua kirjeessään kehoittaa. "Luo päältäsi nöyrä verhosi", sanoo hän — "ole ymseä sukulaiselle, äkeä palvelijoille, — anna kielesi kajahutella valtioviisautta, tavoittele ominaista käytöstapaa"; — josta johdonmukaisesti seuraa laatu ja keino, niinkuin: vakava muoto, arvokas ryhti, verkkainen puhe, niinkuin ylhäisten on tapa, ja niin edespäin. Olen hänet ansaan saanut; vaan se on Jupiterin työtä, ja Jupiter tehkoon minut kiitolliseksi! Ja nyt, täältä lähtiessään: "katso, että pidetään silmällä tuota miestä." Miestä! Ei Malvoliota, ei virkanimeäni, vaan miestä. Kaikki käy niin toisiinsa, ett'ei hivenen hiuketta, ei hivenen hiventäkään, ei haittaa, ei uskomatonta eikä epäilyttävää seikkaa. — Mitä sanoa siihen? Ei voi olla mitään, joka voisi asettua minun ja toiveitteni täyden menestyksen väliin. Niin, niin, Jupiter tämän on tehnyt, enkä minä ja siitä hänelle kiitos.

(Maria, herra Topias Räihä ja Fabio tulevat.)

HERRA TOPIAS. Mihin hän on joutunut, taivasten nimessä? Vaikka kaikki perkeleet helvetissä olisivat yhteen ahtauneet, ja itse Legio häntä riivaisi, niin tahdon sittenkin häntä puhutella.

FABIO. Tässä hän on, tässä hän on. Kuinka on laitanne, ystävä? Kuinka on laitanne, mies?

MALVOLIO.

Pois tiehenne! Viralta teidät panen. Tahdon nauttia yksinäisyyttäni. Menkää!

MARIA. Kuulkaas, kuinka koleasti se paholainen hänessä puhuu! Enkö sitä sanonut? — Herra Topias, armollinen neiti käskää teitä pitämään häntä silmällä.

MALVOLIO.

Ahaa! Käskeekö hän sitä?

HERRA TOPIAS. No, no! No, no! Hiljaa! Hiljaa! Hänen kanssaan pitää sävyisästi menetellä. Annas, kun minä! — Kuinka voitte, Malvolio? Kuinka teidän on laita? Kas niin, mies, seiso perkelettä vastaan: muista, että hän on ihmiskunnan vihollinen.

MALVOLIO.

Tiedättekö, mitä sanotte?

MARIA. Nähkääs nyt! Kun puhutte paha perkeleestä, kuinka hän siitä sydämystyy! Jumalan tähden, että hän ei vaan ole noiduttu!

FABIO.

Laittakaa hänen vettänsä noita-akalle.

MARIA. Niin tietysti, ja se on tapahtuva huomispäivän aamuna, niin totta kuin elän. Neiti ei tahtoisi häntä menettää niistäkään hinnasta.

MALVOLIO.

Niinkö, mamselli?

MARIA.

Herra Jumala!

HERRA TOPIAS. Mutta, olehan nyt vaiti! Tämä ei ole oikea tapa. Ettekö näe, että häntä vaan ärsytätte? Antakaahan minun yksin!

FABIO. Tässä ei auta muu kuin sävyisyys; sävyisästi, sävyisästi! Vihollinen on ynseä eikä kärsi ynseätä kohtelua.

HERRA TOPIAS.

No, kuinka on laitasi, kyyhkyseni? Kuinka voit, pikku vunukkaiseni?

MALVOLIO.

Herra!

HERRA TOPIAS. Hei, puluseni, tulehan tänne! Ei ole arvoisuuden mukaista heittää noppaa saatanan kanssa. Hirteen se häijy nokikolari!

MARIA. Käskekää hänen lukea rukouksiaan; hyvä herra Topias, käskekää hänen rukoilla.

MALVOLIO.

Rukouksianiko, aatta!

MARIA.

Enkö sitä sanonut? Hän ei tahdo kuulla mitään jumalista.

MALVOLIO.

Hiiteen menkää kaikki tyynni! Olette tyhmiä, typeriä elukoita kaikki. Minä en kuulu teidän piiriinne. Saatte minusta vasta kuulla.

(Menee.)

HERRA TOPIAS.

Onko tämä mahdollista?

FABIO. Jos tätä näyttämöllä näyteltäisiin, niin uskomattomaksi valheeksi sen tuomitsisin.

HERRA TOPIAS.

Hänen päänsä on aivan huumeessa tästä meidän kujeestamme.

MARIA.

Sitä pitää jatkaa, ennenkuin huume menee ilmaan ja haihtuu.

FABIO.

Mutta siten me hänet teemme aivan ruti hulluksi.

MARIA.

Sitä rauhallisempi tulee elämä talossa.

HERRA TOPIAS. Niin, pankkaamme hänet pimeään koppiin ja sitokaamme hänet. Sisareni tytär on siinä uskossa, että hän on hullu. Voimme tätä jatkaa itsellemme huviksi ja hänelle parannukseksi, kunnes olemme ajaneet ajanviettomme niin hengästyksiin, että meidän tulee häntä surku; silloin me sinut, tämän keksijän, tuomme sulkuaidakkeelle ja julistamme sinut hullujen syynääjäksi.[9] Mutta katsokaa, katsokaahan!

(Herra Antreas Kälppäinen tulee.)

FABIO.

Lisää huviainesta vappujuhlaan!

HERRA ANTREAS.

Tässä on vaatimakerje; suolaa ja pippuria siinä on, sen takaan.

FABIO.

Onko se niin kirpelä?

HERRA ANTREAS.

On kuin onkin, sen minä takaan; lukekaahan vaan.

HERRA TOPIAS. Annahan tänne. (Lukee.) "Kakara! Ole kuka olet, mutta katala raukka sinä vaan olet."

FABIO.

Hyvin ja miehekkäästi!

HERRA TOPIAS. "Älä ihmettele äläkä mielessäsi kummastele, minkä tähden sinua siksi sanon, sillä siitä en aio sinulle mitään selitystä antaa."

FABIO.

Hyvä muistutus, se pelastaa teidät lain kourista.

HERRA TOPIAS. "Sinä tulet neiti Olivian luokse, ja minun nähteni hän osoittaa sinulle suosiota; vaan sinä valehtelet omaan kurkkuusi, se ei syy, miksi sinua miekkasille vaadin."

FABIO.

Sangen lyhyttä, erinomaisen lyhyt — järkistä!

HERRA TOPIAS. "Aion väijyä sinua kotiin mennessäsi. Ja jos onnistut tappamaan minut", —

FABIO.

Hyvä!

HERRA TOPIAS.

"Niin tapat minut konnana ja lurjuksena."

FABIO.

Aina vaan te osaatte lain turvissa pysytellä. Hyvä!

HERRA TOPIAS.

"Hyvästi! Jumala meistä toisen sielua armahtakoon! Minun hän kyllä voisi armahtaa, mutta parempaa toivon; varo sinä siis itseäsi! Ystäväsi, sen mukaan, miten häntä kohtelet, ja verivihollisesi,
Antreas Kälppäinen."

Jos tämä kirje ei pane häntä liikkeelle, niin eivät sitä koivetkaan tee. Toimitan sen hänelle.

MARIA. Nyt on siihen sopiva tilaisuus; hän on paraikaa armollisen neidin pakinoilla ja palaa sieltä kohta.

HERRA TOPIAS. Mene, Antreas, ja väijy häntä puutarhan kolkassa niinkuin poliisi. Heti kun hänet näet, niin paljasta miekkasi, ja juuri kun sen paljastat, niin päästä kauhea kirous; sillä usein tapahtuu, että kauhea kirous, kun sen torahuttaa karkealla, jymisevällä äänellä, tuottaa enemmän miehuuden mainetta kuin mikään urouden näyte konsanaan. Matkaan vain!

HERRA ANTREAS.

Jos kiroamista kysytään, niin kyllä minä siinä puoliani pidän.

(Menee.)

HERRA TOPIAS. Mutta kyllä minä en tätä kirjettä hänelle anna; sillä, käytöksestään päättäen, tuo herraspoika on älykäs ja hyvin kasvatettu; toimi, johon hänen herransa häntä käyttää sisareni tyttären luona, todistaa sekin sitä; siis tämä kirje, joka on niin tavattoman mieletön, ei herättäisi nuorukaisessa vähääkään pelkoa; hän huomaisi pian, että se on pölkypäästä lähtenyt. Mutta minä teen vaatiman suusanalla, pidän suurta melua Kälppäisen urhoollisuudesta ja saatan niin tuolle herraspojalle — joka on kyllin nuori uskoteltavaksi — mitä pelottavimman käsityksen hänen vimmastaan, taidostaan, raivostaan ja väkivaltaisuudesta. Tämä heitä kumpaakin niin säikähdyttää, että tulevat tappamaan toisiaan katseillaan niinkuin basiliskit.

FABIO. Tuossa hän tulee sisarenne tyttären kanssa. Syrjään, kunnes hän on sanonut jäähyväiset, ja sitten heti hänen jälkeensä!

HERRA TOPIAS.

Minä sill'aikaa tuumin oikein pöyristyttävää vaatimapuhetta.

(Herra Topias Räihä, Fabio ja Maria menevät.)
(Olivia ja Viola tulevat.)

OLIVIA.

Jo sanoin liikaa kivisydämmelle,
Paljastain maltitonna kunniani.
Sisäinen ääni tätä vikaa moittii,
Mut vika tuo niin valtavan on vahva,
Ett' ihan ilkkuilee vaan moittehille.

VIOLA.

Mut sama, kuin on teidän mielenkiihkon,
On minun valtiaani tuskan laita.

OLIVIA.

Kas, tässä kalleus: kuvani on siinä;
Se ottakaa, se teit' ei kielin häiri.
Mut pyydän: tulkaa jälleen huomenna.
Mit' anoisitte, jota kieltäisin ma,
Jos kunniani vaan ei sitä kiellä?

VIOLA.

Vain yhtä: sydäntänne herralleni.

OLIVIA.

Kuin voin sen kunnialla hälle antaa,
Mink' annoin teille?

VIOLA.

Takaisin sen annan.

OLIVIA.

Huomenna siis. Hyvästi! Jos noin soma
On kiusaaja, niin olen hornan oma.

(Menee.)

(Herra Topias Räihä ja Fabio palajavat.)

HERRA TOPIAS.

Hyvää päivää, nuori herra!

VIOLA.

Jumal' antakoon, herra!

HERRA TOPIAS. Mitä sinulla aseita on, ota ne käsille; mitä laatua loukkaukset ovat, joita olet hänelle tehnyt, sitä en tiedä; mutta väijyjäsi, kiukkuisena, verenhimoisena kuin metsäkoira, odottaa sinua puutarhan kolkassa. Miekkasi maalle! Varustaudu nopeasti, sillä ahdistajasi on sukkela, taitava ja murhallinen.

VIOLA. Erehdytte, herra hyvä; olen varma, ettei kukaan ihminen ole minun kanssani riidassa. Muistoni on täysin puhdas, sitä ei himmennä aavistuskaan vääryydestä, jota olisin kellekään ihmiselle tehnyt.

HERRA TOPIAS. Heti saatte toista kokea, uskokaa pois. Siis jos vähääkään panette arvoa hengellenne, niin olkaa varullanne, sillä vastustajassanne on kaikki, mitä nuoruus, voima, taito ja vimma voi miehessä matkaan saada.

VIOLA.

Suvaitkaa sanoa, herra, kuka hän on.

HERRA TOPIAS. Ritari, siksi lyöty lovettomin miekoin pehmeällä nukkamatolla;[10] mutta hän on oikea piru kahdenottelussa; ruumiita ja sieluja on hän erottanut kolme kappaletta, ja hänen raivonsa on tällä haavaa niin leppymätön, ettei muu häntä hyvitä kuin kuolemantuska ja hautaus. "Pilkkään tai silkkään!" se on hänen tunnussanansa; "sinä tai minä!"

VIOLA. Käännyn takaisin taloon ja pyydän turvaa armolliselta neidiltä; en ole mikään miekkamies. Olen kuullut puhuttavan sellaisista ihmisistä, jotka ehdoin tahdoin hakevat riitaa muiden kanssa, koetellakseen näiden miehuutta; kenties tämäkin on sitä lajia.

HERRA TOPIAS. Ei, herraseni; hänen vihansa johtuu oikeutetusta loukkauksesta; siis eteenpäin vaan ja tehkää hänelle mieliksi. Palata tuohon taloon ette saa muulla ehdolla, kuin että minun kanssani sovitte siitä, mistä yhtä turvallisesti voisitte sopia hänen kanssaan. Siis eteenpäin, tai pamppu tupesta maalle ihan paljaana! Sillä tapella teidän pitää, se on vissi; tai vannon, ett'ette ikipäivinä kanna miekkaa kupeellanne.

VIOLA. Tämä on yhtä säädyttöntä kuin kummallista. Olkaa hyvä, osoittakaa minulle sen verran kohteliaisuutta, että kysytte tuolta ritarilta, millä olen häntä loukannut; se on varmaankin tapahtunut varomattomuudesta eikä ehdoin tahdoin.

HERRA TOPIAS. Sen kyllä teen. Signor Fabio, jääkää tänne tämän herran seuraksi, kunnes palajan.

(Menee.)

VIOLA.

Hyvä herra, suokaa minun kysyä, tiedättekö mitään tästä asiasta.

FABIO. Tiedän, että ritari on teihin ihan silmittömästi vihastunut, vaan en mitään sen lähempää.

VIOLA.

Suvaitkaa sanoa, minkälainen mies se on.

FABIO. Hänen ulkomuotonsa ei vähääkään ilmaise sitä ihmeteltävää urhoollisuutta, josta epäilemättä itse saatte pian näytteen nähdä. Hän on todellakin taitavin, verenhimoisin ja vaarallisin vastustaja, minkä olisitte voinut koko Illyriasta löytää. Tahdotteko mennä häntä vastaan? Koetan rakentaa sovintoa välillenne, jos voin.

VIOLA. Olisin teille siitä suuresti kiitollinen. Minä puolestani olen mieluummin tekemisissä pappisherran kuin miekkaherran kanssa. En välitä siitä, miten suureksi miehuuttani arvataan.

(Menevät.)

Viides kohtaus.

Katu Olivian puutarhan edustalla.

(Herra Topias Räihä ja herra Antreas Kälppäinen tulevat.)

HERRA TOPIAS. Niin, hyvä ystävä, se on oikein pirunmoinen vekara, oikein raivotar mieheksi. Koetin häntä vastaan miekkaa, tuppea ja kaikkea, mutta hän töytäsi minuun sellaisella helvetinmoisella vauhdilla, että oli työtä päästä pakoon; ja kun on iskusi torjunut, maksaa hän ne takaisin yhtä varmasti, kuin jalkasi tapaa maata astuessasi. Sanovat, että hän on ollut miekkailunopettajana Isossa Turkissa.

HERRA ANTREAS.

Minä en, hitto olkoon, tappele hänen kanssaan.

HERRA TOPIAS. Niin, mutta häntä ei saa mitenkään leppymään; Fabio tuolla voi tuskin häntä pidättää.

HERRA ANTREAS. Lempo soikoon! Jos olisin tiennyt, että hän on urhoollinen ja niin taitava miekkamies, niin olisin ennen antanut hänen mennä hitolle, kuin miekkasille häntä vaatinut. Koettakaa saada hänet jättämään asia sikseen, niin lupaan teille harmoni, pikku Pekan.

HERRA TOPIAS.

Esitän hänelle asian. Pysy tässä; näytä rohkeata naamaa. (Syrjään.)

Tämä kyllä päättyy ilman sielun hukkaa. Totta toisen kerran, hevostasi minä kannustan yhtä hyvin kuin sinuakin.

(Fabio ja Viola tulevat.)

(Fabiolle.) Sain häneltä hevosen riidan sovittajaisiksi. Olen luulotellut hänelle, että poika on oikea perhana.

FABIO (herra Topiakselle). Ja tällä on yhtä kauheat luulot hänestä; hän vapisee ja on kalpea, ikäänkuin karhu olisi kintereillä.

HERRA TOPIAS (Violalle). Tässä ei ole apua, herraseni; hän tahtoo tapella, kun on sen vannonut. Mutta, totta sanoakseni, hän on likemmin tätä juttua miettinyt ja huomaa, että siitä nyt tuskin kannattaa puhua. Siis, miekka maalle, että hän saisi valassaan pysyä; hän vakuuttaa, ettei hän teille mitään vahinkoa tee.

VIOLA (syrjään). Jumal' auttakoon minua! Vähällä on, ett'en sano heille, kuinka paljon miehestä puutun.

FABIO.

Vetäykää pois, jos näette hänen raivostuvan.

HERRA TOPIAS. Tule, Antreas, tässä ei ole apua; tämä nuori herra tahtoo kunniansa tähden otella kanssasi; hän ei voi sitä kaksintaistelun sääntöjen mukaan välttää, mutta hän ei sinulle mitään vahinkoa tee, sen hän on minulle luvannut, niin totta kuin on aatelismies ja soturi. Toimeen siis vaan!

HERRA ANTREAS.

Jumala suokoon, että hän pysyisi sanassaan!

(Paljastaa miekkansa.)

VIOLA.

Tää tahtoani vastaan on, sen vannon.

(Paljastaa miekkansa.)

(Antonio tulee.)

ANTONIO.

Pois miekkanne! Jos loukannut on teitä
Tää nuori mies, niin minä siitä vastaan;
Jos häntä te, niin vastatkaa te mulle.

(Paljastaa miekkansa.)

HERRA TOPIAS.

Te, herra? Ken te sitten olette?

ANTONIO.

Mies, joka lempens' eteen enempi' uhraa
Kuin mitä teidän kuullen kerskaileepi.

HERRA TOPIAS.

Tässä olen, tapella jos haluatte.

(Paljastaa miekkansa.)

FABIO.

Seis, herra Topias! Tässä tulee oikeudenpalvelijoita.

HERRA TOPIAS.

Kyllä vielä teille näytän.

VIOLA (herra Antreakaelle).

Olkaa hyvä, miekkanne tuppeen, jos suvaitsette.

HERRA ANTREAS. Totisesti teenkin sen, herraseni; ja mitä lupaukseeni tulee, niin sanassani pysyn.
Se kantaa kevyesti ja on helläsuinen.

(Kaksi oikeudenpalvelijaa tulee.)

1:NEN OIKEUDENPALVELIJA. Tuoss' on se mies; tee virkasi.

2:NEN OIKEUDENPALVELIJA. Orsinon herttuan käskystä, Antonio, Vangitsen teidät.

ANTONIO.

Erehdytte, herra.

1:NEN OIKEUDENPALVELIJA.

En vähääkään; ma hyvin teidät tunnen,
Vaikk'ei nyt teillä reuhkaa ole päässä. —
Pois vaan! Hän tietää, että hänet tunnen.

ANTONIO.

Totella täytyy. — (Violalle.) Tään nyt siitä sain,
Kun etsin teitä. Vaan ei auta mikään,
Tää kestää täytyy mun. Nyt mitä teette?

Mun pakko teilt' on pyytää kukkaroni.
Enemmän se mua vaivaa, ett'en teitä
Nyt auttaa voi, kuin että itse kärsin.
Te hämmästytte; mutta huolet' olkaa.

2:NEN OIKEUDENPALVELIJA. Pois matkaan, herra.

ANTONIO.

Mun täytyy saada osa rahoistani.

VIOLA.

Rahoista, herra? Mistä rahoista?
Hyvyydestä, jot' osoititte mulle,
Ja nykyist' ahtauttanne säälien,
Vähistä varoistani teille antaa
Voin pienen lainan; paljo mull' ei ole,
Mut pannaan tasajakoon varat kaikki;
Kas, tuossa puolet.

ANTONIO.

Kiellättekö minut?

Kuin? Töillänikö imartaa mun täytyy?
Oi, älkää kurjuuttani kiusatko,
Jott'ei niin halpaan tekoon se mua saata,
Ett' alan huomauttaa, mitä hyvää
Min' olen teille tehnyt.

VIOLA.

Sit' en tunne,

En tunne ääntänne, en kasvojanne.
Enemmän vihaan kiittämättömyyttä
Kuin valheen ylpeyttä, viinan korskaa
Tai muuta pahetta, jonk' inha myrkky
Veremme heikon valtaa.

ANTONIO.

Taivaan taatto!

2:NEN OIKEUDENPALVELIJA. Pois matkaan, herra!

ANTONIO.

Yksi sana vielä!

Tuon nuorukaisen, jonka tässä näette,
Puoleksi surman kidasta ma kiskoin
Ja lemmen pyhydellä häntä vaalin;
Ja tuota kuvaa, joka ihaninta
Lupaavan näytti, minä jumaloitsin.

1:NEN OIKEUDENPALVELIJA. Se meit' ei koske. Aika joutuu. Matkaan!

ANTONIO.

Mut voi, kuin halvaks muuttui jumalani!
Häväisit hyvän muotosi, Sebastian.
Luonnoss' ei tahraa, sen vain sydän tuo,
Ei rumaa muu kuin minkä häijyys luo.
Hyve on kaunis; pahe kaunisteltu
Vain tyhjä arkku, päältä kirjaeltu.

1:NEN OIKEUDENPALVELIJA. Mies hulluilee: pois matkaan! Tulkaa, herra.

ANTONIO.

Mukaanne tulen.

(Oikeudenpalvelijat ja Antonio menevät.)

VIOLA.

Niin sanat hältä virtaa kiihkeinä,
Ett' itseensä hän uskoo; niin en minä.

Toteudu luulo, että minua
Pitävät, kallis veikko, sinuna!

HERRA TOPIAS. Tänne, ritari! Tänne, Fabio! Nyt lyömme tuumamme yhteen ja keksimme jonkin viisaan neuvon.

VIOLA.

"Sebastian" hän sanoi; veljen kuvan
Ma tunnen peilistäni heijastuvan;
Mun kaltaiseni olikin hän vainen,
Ja tapa, puku, käytös samanlainen.
Vain häntä matkin. Näin jos on, niin myrsky
Suloinen on, ja maire meren tyrsky.

(Menee.)

HERRA TOPIAS. Oikein kunniaton raukka ja pelkurimpi kuin jänis! Hänen kunniattomuutensa näkyy siinä, että hän hädässä näin hylkää ystävänsä ja kieltää hänet; ja hänen pelkuruudestaan kysy Fabiolta.

FABIO.

Pelkuri, hurskas pelkuri, jumalisuuteen asti pelkuri!

HERRA ANTREAS.

Juoksen, piru olkoon, hänen jälkeensä ja pieksen hänet.

HERRA TOPIAS.

Tee se, pukkaa häntä aimo lailla, vaan pamppua älä paljasta.

HERRA ANTREAS.

Vai en sitä tekisi!

(Menee.)

FABIO.

Mennään katsomaan, miten tämä päättyy.

HERRA TOPIAS.

Panen vetoa vaikka mitä, että siitä ei tule mitään.

(Menevät.)

NELJÄS NÄYTÖS.

Ensimmäinen kohta.

Katu Olivian asunnon edustalla.
(Sebastian ja narri tulevat.)

NARRI.

Aiotteko luulotella minulle, että en olekaan lähetetty noutamaan teitä?

SEBASTIAN.

No niin, no niin, sin' olet hupsu mies,
Sinusta tahdon päästä.

NARRI. Hyvinpä teeskentelette, totta tosiaankin. En, minä en tunne teitä, eikä ole neiti minua lähettänyt pyytämään teitä hänen puheilleen, eikä ole myöskään nimenne herra Cesari, eikä ole tämä nokka minun nokkani, ei! Ei mikään ole sitä, mitä se on.

SEBASTIAN.

Hupsuuttas toisillen voit kaupitella;
Et tunne sinä minua.

NARRI. Kaupitella hupsuuttani! Hän on kuullut tuota sanaa käytettävän suuresta miehestä ja

sovelluttaa sitä nyt narriin. Kaupitella hupsuuttani! Varonpa, että tuo suuri kolho, maailma, lopulta rupeaa teikariksi. Mutta olehan nyt hyvä ja hellitä tuota oikkujesi vyötä ja sano, mitä minun tulee kaupitella arvoisalle neidille. Kaupittelenko, että sinä tulet?

SEBASTIAN.

Pois minusta! Pois, hupsu narrinparta!
Kas, tuossa rovon saat! Jos vielä viivyt,
Niin ehkä tulee palkka huonompi.

NARRI. Totta totisesti, teillä on aulis käsi! — Tuollaiset viisaat miehet, jotka antavat rovon narreille, hankkivat itselleen hyvän maineen neljäntoista-vuotisten puuhain perästä.

(Herra Antreas tulee.)

HERRA ANTREAS.

Kas vaan, herraseni, vihdoinkin teidät tapaan. Tuossa saatte!

(Lyö Sebastiania.)

SEBASTIAN.

Ja tuossa sinä saat, ja tuossa, tuossa!
Tääll' onko kaikki hulluja?

(Pieksää herra Antreasta.)

(Herra Topias ja Fabio tulevat.)

HERRA TOPIAS.

Seis, herraseni, tai paiskaan pamppunne katon yli.

NARRI. Tämän menen kertomaan armolliselle neidille oiti. Minä en vaan tahtoisi olla yhdenkään teidän nahoissanne, en kahdesta pennistä.

(Menee.)

HERRA TOPIAS.

Seis, herra, hiljaa!

HERRA ANTREAS. Älähän, päästä hänet! Minä aion toisella tapaa häntä kuranssata: haastan hänet oikeuteen tappelusta, jos täällä Illyriassa on mitään oikeutta olemassa. Vaikka itse ensin häntä löinkin, niin mitä siitä.

SEBASTIAN.

Pois kätenne!

HERRA TOPIAS. No, no, herraseni; en aio teitä niinkään päästää. Kas niin, nuori solttu, miekka tuppeen vaan! Teissä on nenää, huomaan. Kas niin!

SEBASTIAN.

Mun täytyy päästä. Mitä nyt sä aiot?
Jos vielä mua kiusaat, vedä miekkas.

(Paljastaa miekkansa.)

HERRA TOPIAS. Mitä? Mitä? No, sitten kai minun täytynee laskea luoti tai pari tuota sinun hävytöntä vertasi.

(Paljastaa miekkansa.)

(Olivia tulee.)

OLIVIA.

Seis, Topi, seis, jos henki sulle rakas!

HERRA TOPIAS.

Neitikö?

OLIVIA.

Samaako yhä? Kiittämätön kurja!
Omasi olet vuoristoon ja luoliin,
Miss' outoja on tavat. Mene täältä! —
Cesario hyvä, älä pahastu! —

Pois, raakalainen!

(Herra Topias, herra Antreas ja Fabio menevät.)

Jalo ystävä,

Sua äly ohjatkohon, eikä viha,

Näin säädyttömässä ilkihyökkäyksessä

Rauhaasi vastaan. Lähde kanssani;

Kun kuulet, kuinka monta tyhjää juonta

Kutonut on tuo pauhaaja, niin tälle

Hymyilet vaan. Sun täytyy mukaan tulla,

Et kieltää saa. Kirottu miesi tää,

Sun sydänmailtani kun säikyttää!

SEBASTIAN.

Mist' ompi tuuli? Minne virta vie?

Tai olen hullu, tai tää unta lie.

Ajuni Letheen, mielihaave, paina!

Jos tää on unta, kestäköön sit' aina!

OLIVIA.

Tulehan! Antaudu mun johtooni.

SEBASTIAN.

Halusta, neiti.

OLIVIA.

Nyt ja ijäti!

(Menevät.)

Toinen kohtaus.

Huone Olivian talossa.

(Maria ja narri tulevat.)

MARIA. Kas niin, ota tämä kaapu yllesi ja tämä parta; uskottele häntä, että olet pastori Tapas. Tee joutua! Kutsun sill'aikaa herra Topiaksen tänne.

(Menee.)

NARRI. No niin, mitäs muuta, kuin puen tämän ylleni teeskennelläkseni siinä, ja soisinpa, että olisin minä ensimmäinen, joka tämmöisessä kaavussa on teeskennellyt. En ole kyllin pitkä, voidakseni arvokkaasti toimittaa virkaani, enkä tarpeeksi laiha, näyttääkseni oikealta lukumieheltä, mutta käydä kunniallisesta miehestä ja kelpo talonpitäjistä on yhtä hyvä kuin käydä vakaasta miehestä ja suuresta oppineesta. Vaan, tuossapa tulevat virkaveljet.

(Herra Topias Räihä ja Maria tulevat.)

HERRA TOPIAS.

Jumal' antakoon hyvää päivää, herra pastori!

NARRI. *Bonos dies*, herra Topias; sillä niinkuin vanha pragilainen erakko, joka ei koskaan ollut nähnyt mustetta ja kynää, sangen älykkäästi sanoi kuningas Gorbodukin veljentyttärelle: "Se mikä on, se on," niin minäkin, koska olen herra pastori, olen herra pastori, sillä mitä on se muuta kuin se ja mitä on on muuta kuin on.

HERRA TOPIAS.

Puhutelkaa häntä, herra pastori.

NARRI.

Hoi! Onko siellä ketään? Rauha olkoon tälle tyrmälle!

HERRA TOPIAS.

Se veitikka matkii hyvin; kelpo veitikka!

MALVOLIO (ulkoa).

Kuka huutaa?

NARRI. Herra Topas, pastori, joka tulee tervehtimään Malvoliota, sitä kuuhullua.

MALVOLIO. Herra pastori, herra pastori, hyvä herra pastori, menkää armollisen neidin luo.

NARRI. Pakene pois, sinä suurisuinen paholainen! Etkö sinä muusta puhu kuin neideistä?

HERRA TOPIAS.

Hyvin sanottu, herra pastori!

MALVOLIO. Herra pastori, ei ole koskaan ihmistä pahemmin pidelty. Hyvä herra pastori, älkää uskoko, että olen hullu; he ovat sulkeneet minut tähän hirveään pimeyteen.

NARRI. Hyi, sinä ruokoton saatana! Puhuttelen sinua lievimmällä nimelläsi, sillä olen niitä hurskaita sieluja, jotka säädyllisyydellä kohtelevat itse paholaistakin. Sanotko sinä, että tämä huone on pimeä?

MALVOLIO.

Pimeä kuin helvetti, herra pastori.

NARRI. Siinäähän on aukot läpikuultavat kuin akkunalaudat ja lakehiset eteläpohjassa hohtavat kuin eebenholtsi, ja kuitenkin sinä valitat ummehdusta.

MALVOLIO. En ole hullu, herra pastori. Minä sanon teille, että tämä huone on pimeä.

NARRI. Erehdyt, mieletön! Minä sanon sinulle, että ei ole muuta pimeyttä kuin tietämättömyys, johon sinä olet pahemmin kietoutunut kuin egyptiläiset savupatsaaseensa.

MALVOLIO. Minä sanon, että tämä huone on yhtä pimeä kuin tietämättömyys, vaikka olisikin tietämättömyys niin pimeä kuin helvetti; ja sanon senkin, ettei ketään ihmistä ole milloinkaan näin pahoin pidelty. Minä en ole sen hullumpi kuin tekään. Koetelkaa minua; tehkää säälinen kysymys.

NARRI.

Mikä oli Pythagoraan ajatus metsän siipikarjasta?

MALVOLIO.

Että isoäitimme sielu voi mahdollisesti asua linnussa.

NARRI.

Mitä sinä tästä opista arvelet?

MALVOLIO.

Ajattelen jaloa sielusta, enkä suinkaan hyväksy hänen oppiansa.

NARRI. Jää hyvästi! Pysy yhä pimeydessä sinä! Ennenkuin myönnän sinussa tervettä järkeä olevan, täytyy sinun tunnustaa Pythagoraan oppi ja varoa, ett'et tapa pöllöäkään, jott'ei isoäitisi sielu joutuisi kodittomaksi. Jää hyvästi!

MALVOLIO.

Herra pastori! Herra pastori!

HERRA TOPIAS.

Kaikkein rakkahin herra Topas!

NARRI.

Eikö totta, taitaa se lukkari laulaa?

MARIA. Tuon olisit voinut tehdä ilman partaa ja kaapuakin; eihän hän sinua näe.

HERRA TOPIAS. Puhuttele nyt häntä omalla äänelläsi, ja sano minulle, miltä hän sinusta tuntuu. Oi, että tämä koiruus kunnialla päättyisi! Jos voi hänet säällisellä tavalla päästää vapaaksi, niin pitäisi se tehdä, sillä minä olen nyt niin huonoissa väleissä sisarenityttären kanssa, ett'en millään varmuudella voi ajaa tätä kepposta loppuun. Tule sitten oiti kamariini.

(Herra Topias ja Maria menevät.)

NARRI (laulaa).

"Hei Antti, hupi-Antti,
Kuinka helttusi jaksaa?"

MALVOLIO.

Narri! —

NARRI (laulaa).

"Minust' ei hän huoli."

MALVOLIO.

Narri! —

NARRI (laulaa).

"Miksi lempi kuoli?"

MALVOLIO.

Narri, sanon minä!

NARRI (laulaa).

"Toista lempii," —

Kuka kutsuu?

MALVOLIO. Narri hyvä, jos tahdot kiitollisuuteni ansaita, niin hanki minulle kynttilä, kynä, mustetta ja paperia. Siitä olen sinulle ijäti kiitollinen, niin totta kuin olen kunniallinen mies.

NARRI.

Herra Malvolio!

MALVOLIO.

Niin, narri hyvä.

NARRI.

Voi, herra, miten olette menettänyt kaikki tajunne?

MALVOLIO. Kuules, narri, ei ole milloinkaan ketään ihmistä näin inhottavasti rääkätty. Minulla on taju yhtä hyvä kuin sinullakin, narri.

NARRI. Vain yhtäkö hyvä? Siis olette todellakin hullu, jos teillä ei ole taju parempi kuin narrilla.

MALVOLIO. He ovat tänne minut salvanneet kuin elukan; pitävät minua pimeässä; lähettävät tyköni pappeja, aasinpäitä, ja tekevät kaikkea saadakseen minut tajultani.

NARRI. Ajetelkaa, mitä sanotte: pappi on täällä. — "Malvolio, Malvolio, taivas tajusi palauttakoon! Koeta saada unen päästä kiinni, ja heitä nuo joutavat lörpötyksesi."

MALVOLIO.

Herra pastori, —

NARRI. "Älä puhu hänen kanssaan." — Kuka? Minäkö, herra pastori? En, sen lupaan. Jumalan haltuun, hyvä herra pastori! — "Amen, amen!" — Kyllä lupaan, herra pastori.

MALVOLIO.

Narri, narri, kuule, narri, —

NARRI. Oi, hyvä herra, malttakaa. Mitä sanotte, herra? Minua torutaan, jos puhun kanssanne.

MALVOLIO. Narri hyvä, hanki minulle kynttilää ja paperia hiukkasen. Vakuutan, että olen yhtä hyvällä tajulla kuin joku toinenkin Illyriassa.

NARRI.

Suokoon Jumala, että olisitte.

MALVOLIO. Kunniani kautta, olen. Narri hyvä, hiukkasen mustetta, paperia ja kynttilää, ja toimita sitten kirjoitukseni armolliselle neidille; siitä saat palkan paremman kuin mikään kirjeenkuljettaja konsanaan.

NARRI. No, tahdon olla teille siinä avullinen. Mutta sanokaa suoraan, ettekö todellakaan ole hullu? Vai teeskentelettekö vaan?

MALVOLIO.

Usko pois, en ole; totta puhun.

NARRI. En, minä en koskaan usko hullua miestä, ennenkuin saan nähdä hänen aivonsa. Toimitan teille kynttilää, paperia ja mustetta.

MALVOLIO.

Siitä saat palkan ylenpalttisen, narri. Kulje, kulje joutuun!

NARRI (laulaa).

Kulen, kulen, herra,
Pian tulen, herra,
Taaskin uudelleen;
Kaikki teen, sen takaan,
Nyt en piruakaan
Pelkää muorineen.

Sälesäilän temmon,
Sillä torjun lemmon,
Huudan: hiisi, hää!
Leikkaan kynnet hältä
Senkin vietävältä.
Hyvästi nyt, narri, jää!

(Menee.)

Kolmas kohtaus.

Olivian puutarha.
(Sebastian tulee)

SEBASTIAN.

Tuo taivas on, tuo kirkas aurinko;
Tään helmen hältä sain, sen näen, sen tunnen;
Näin vaikka lumouksen vallass' olen,
En hullu toki lie. Miss' on Antonio?
Hänt' Elephantista en löytänyt;
Siell' oli ollut; sain sen tiedon siellä,
Ett' etsi hän mua kautta kaupungin.
Nyt hänen neuvons' oisi kullan väärtti;
Vaikk' aistejani vastaan järki väittää,
Ett'ei tää hulluutt' ole, mut vain erhe,
On kuitenkin tää onnen äkkitulva
Niin esimerkitön ja perusteeton,
Ett' epäillä jo alan silmiäni
Ja parjaan järkeä, jok' uskottelee,
Ett' olen muuta kaikkea kuin hullu,
Tai ett' on neiti hullu; mut jos niin ois,
Ei taloan ja väkeään hän ohjais,
Ei käskyj' antais eikä määräis töitä
Niin hiljaa, tynnosti ja vakavasti,
Kuin mitä näkyy. Tässä piilee jotain
Petoksentapaista. Mut tuossa on hän.

(Olivia tulee papin seurassa.)

OLIVIA.

Anteeksi kiire! Aikeenne jos hyvät,
Mua seuratkaa ja tätä pyhää miestä
Läheiseen kirkkoon; siellä, hänen kuullen,
Pyhyyden holvin alla vannokaa
Ikuinen uskollisuusvala mulle,
Jott' arka, luulevainen sydämmeni
Asettuis rauhaan. Hän sen kätkee siksi
Kuin itse tahdotte sen tietäväksi;
Häät silloin vietetään sen mukaisesti
Kuin vaatii säätyäni. Mit' arvelette?

SEBASTIAN.

Käyn kanssanne ja vannon valan sen,
Ikuisen vannon uskollisuuden.

OLIVIA.
Edellä, isä! — Taivas loistakoon
Ja tämän liittomme niin siunatkoon!

(Menevät.)

VIIDES NÄYTÖS.

Ensimmäinen kohtaus.

Katu Olivian asunnon edustalla.
(Narri ja Fabio tulevat.)

FABIO.
Jos minusta pidät, niin anna minun nähdä hänen kirjeensä.

NARRI.
Hyvä herra Fabio, suokaa minun tehdä toinen pyyntö.

FABIO.
Mitä vaan tahdot.

NARRI. Älkää pyytäkö nähdä tätä kirjettä. Tämähän on samaa, kuin jos annat minulle koiran ja palkinnoksi pyydät takaisin saman koiran.

(Herttua, Viola ja seurue tulee.)

HERTTUA.
Ystävät, oletteko neiti Olivialle kuuluvia?

NARRI.
Olemme oikein, osa hänen koreuksistaan.

HERTTUA.
Sinut tunnen hyvin. Kuinka voit, poikaseni?

NARRI. Totta puhuen: jota useampi vihamies, sitä parempi; jota useampi ystävä, sitä huonompi.

HERTTUA.
Päin vastoin: jota useampi ystävä, sitä parempi.

NARRI.
Ei, herra: pahempi.

HERTTUA.
Kuinka niin?

NARRI. Niin, nähkääs, herra: ystäväni minua kehuvat ja tekevät siten minusta aasin; mutta vihamiehet sanovat vasten partaa, että olen aasi; siis vihamiehistäni opin itseäni tuntemaan, mutta ystävät vetävät minua nenästä; niin että päätelmien on niinkuin suudelmien: neljä kieltävää ja kaksi myöntävää. Siis: jota useampi ystävä, sitä pahempi; jota useampi vihamies, sitä parempi.

HERTTUA.
Vallan erinomaista!

NARRI.
Ei, herra, ei aivan niin, vaikka suvaitsettekin olla yksi ystävästäni.

HERTTUA.
Minun tähteni ei sinun tule pahempi olla; kas, tuossa kultaa!

NARRI. Jos ette pelkää olla kahtamoinen, herra, niin pyytäisin, että tekisitte tästä vielä toisen.

HERTTUA.
Huonon neuvon annat.

NARRI. Pistäkää vain armo taskuun vielä kerran ja sallikaa lihanne ja verenne sitä totella.

HERTTUA.

No, teen sitten vielä kerran syntiä ja olen kahtamoinen: tuossa toinen.

NARRI. *Primo, secundo, tertio* on hyvä asia; ja niinkuin vanha sananlasku kuuluu: kolmas toden sanoo; kolmitahti, herraseni, on hyvä hyppytahti, ja Pentin kirkon kellotkin soivat kolmiääneen: yks, kaks, kolme.

HERTTUA. Tällä syötillä et enää voi minulta rahaa narrata; mutta jos tahdot ilmoittaa neidillesi, että olen täällä häntä puhutellakseni, ja tuoda hänet tänne kanssasi, niin kenties sillä voit jälleen herättää eloon anteliaisuuteni.

NARRI. Tuudutelkaa siis anteliaisuuttanne siksi, kuin palajan. Minä menen nyt, herra, mutta älkää vaan luulko, että saamishaluni on mitään voitonhimon syntiä. Siis, niinkuin sanottu, antakaa anteliaisuutenne nyt hiukan torkahtaa; minä sen kohta herätän.

(Menee.)

VIOLA.

Hän tuossa tulee, pelastajani.

(Antonio ja oikeudenpalvelijat tulevat.)

HERTTUA.

Tuon muodon minä muistan hyvin aivan;
Mut kun sen viimeks näin, se oli musta
Kuin sotisavun tahrима Vulkanus.
Hän oli päällikkönä laiva-pahan,
Matalan, vähäkuntoisen ja pienen,
Mut sillä otteli niin tuhokkaasti
Paraimpain meidän purjelaivain kanssa,
Ett' itse kateus ja kadon kielet
Julisti hänen mainettaan. — Mik' on?

1:NEN OIKEUDENPALVELIJA.

Orsino, tää se sama on Antonio,
Jok' otti Phoenix-laivan lastinensa;
Se sama, joka Tigerinkin valtas,
Kun nepaaltanne meni toinen jalka.
Kadulta röyhkeänä, hurjapäänä
Me tappelusta hänet kouristimme.

VIOLA.

Mun pelasti hän, miekallaan mua puolsi.
Tok' äsken oli puheensa niin kummaa,
Ett' ihan luulen, ett' on miesi hullu.

HERTTUA.

Sa kuulu merirosvo, laivasissi,
Mik' uhka toi sun niiden armon alle,
Jotk' olet tyyrihillä verityöllä
Vihollisikses saanut?

ANTONIO.

Jalo herra,
Nuo nimet sallikaa mun heittää pois.
Antonio ei rosvo ole, sissi,
Vaikk' onkin hän Orsinon vihamies
Ja syystä kyllä. Tenho toi mun tänne:
Tuon kiittämättömän, tuon pojan tuossa
Vihaisen meren vaahtoisestä suusta
Ma autoin; toivoton hän oli romu;
Elämän annoin hälle, sitä paitse
Rakkauden rajattoman, ehdottoman
Hän multa sai; ja tästä rakkaudesta
Ma hänen tähtens' alttiiks antauduin
Viholjaan kaupunkinne vaaroille;

Ma hyökkäyksistä häntä puolustin;
Kun minut vangittiin, hän viekasteli —
Osakkaaks ei hän vaaraan halunnutkaan —
Ja kielsi julki minut tuntevansa,
Näin tuokiossa vuotta kaksikymment'
Erotti meidät; kukkaronkin kielsi,
Jonk' olin hetki sitten käyttäöksensä
Hänelle suonut.

VIOLA.

Mitä tietää tämä?

HERTTUA.

Milloinka tänne kaupunkiin hän saapui?

ANTONIO.

Tänäpä, herra; kolmeen kuukauteen
Erossa emme hetkeäkään olleet,
Vaan seurass' yöt ja päivät keskenämme.

(Olivia seuralaisineen tulee.)

HERTTUA.

Kreivitär! Päällä maan nyt taivas astuu!
Mut sinä houraat, mies: tää nuorukainen
Mua palvellut on kuukausia kolme.
Vaan toiste siitä. — Viekää hänet syrjään.

OLIVIA.

Oliviaako palvella voi muulla
Kuin minkä ruhtinaaltani jo kielsin? —
Cesario, ette pysy sanassanne.

VIOLA.

Mitä, neiti?

HERTTUA.

Hurmaava Olivia, —

OLIVIA.

Cesario, ette vastaa? — Hyvä prinssi, —

VIOLA.

Ma vaikenen, kun puhuu valtiaani.

OLIVIA.

Jos on se tuota vanhaa virttä, prinssi,
Niin yhtä inhasti se korvaa vihloo
Kuin ulvominen soiton mukaan.

HERTTUA.

Yhäkö julma?

OLIVIA.

Yhä luja, herra.

HERTTUA.

Tylydessäkö? Impi juonikas,
Jonk' epäsuopealle alttarille
Tää sydän henkinyt on parhaat uhrin,
Mit' ikänään voi hartaus! Mitä tehdä?

OLIVIA.

Halua myöten, mitä sallii arvo.

HERTTUA.

Egyptin rosvon lailla[11] miks en minä
Vois hengenhädäss' armastani tappaa,
Jos sydän sallis? — julma luulevaisuus,

Jost' ylevyyttä henkää! Mutta kuule:
Uskollisuuttani kosk' ylenkatsot
Ja koska hyvin esineenkin tunnen,
Jok' esti multa pääsyn sydämmeesi,
Jää eloon, marmor'sydämminen julmus!
Mut suosikkisi tuo, jot' armastat,
Ja jota, kautta taivaan, minä hellin,
Sen riistan tuosta silmäst' ylpeästä,
Miss' istuu valliten ja herraans' ivaa.
Tule, poika! Turman aikeeni jo kypsyy:
Karitsan rakkaan uhrata ma kärsin,
Näin kyyhkyn kaarnesydäntä ma järsin.

(Aikoo mennä.)

VIOLA.

Ja minä teidän lohduksenne vielä
Tuhannen surmaa kärsin ilomiellä.

(Aikoo häntä seurata.)

OLIVIA.

Mihinkä nyt?

VIOLA.

Sen jälkeen, jota lemmin
Elämää, silmäterää tulisemmin,
Enemmän, enemmän kuin naista lemmin.
Jos teeskelen, te, taivaan valtiaat,
Mua lemmenpettäjänä ruhjokaat!

OLIVIA.

Voi, mua, kurjaa! Olen pettynyt.

VIOLA.

Ken teitä pettää? Kuka ilkkuu? Mitä?

OLIVIA.

Siit' onko aikaa? Etkö muista sitä? —
Tuo tänne pappi.

(Yksi palvelijoista menee.)

HERTTUA (Violalle).

Tule! Hänet hylkää!

OLIVIA.

Mihinkä? — Cesario, viivy, ylkä!

HERTTUA.

Ylkä?

OLIVIA.

Niin, ylkä: voitko kieltää sen?

HERTTUA.

Tuon ylkä sinä?

VIOLA.

Herra, minä en.

OLIVIA.

Haa! Halpaa pelkuruutta vaan se lie,
Jok' omimpasi murhaamaan sun vie.
Cesario, älä pelkää, onnees tartu;
Ole, mikä tiedät olevas, niin olet
Sa yhtä suuri kuin se, jota pelkää.

(Palvelija palajaa, pappi mukana.)

Terveeksi, isä! Virkas kautta vaadin, —

Vaikk' äsken aioimmekin yöhön peittää,
Mink' ennen aikaa sattumus nyt ilmaa —
Todista, mitä tämän nuorukaisen
Ja minun välill' äsken päätettiin.

PAPPI.

Ikuisen lemmeiliiton sopimus,
Käsien liitoksella lujitettu,
Lukittu huulten vihkisinettä,
Sormusten vaihdoksella vahvistettu
Ja kaikki toimituksen juhlamenot
Mun virkasanallani kiinnitetty,
Niin hiljan, että siitä olen vasta
Kaks tunninmatkaa lähennellyt hautaa.

HERTTUA.

Kavala pentu! Miksi muututkaan,
Kun aika päähäs sataa lumiaan?
Niin silloin varmaan viekkauteesi paadut,
Ett' omiin juonihisi vihdoon kaadut.
Hyvästi! Hänet vie; mut varo vasta
Minua matkallasi kohtaamasta.

VIOLA.

Ma vannon, herra, —

HERTTUA.

Turha valaa käyttää.
Vois rakkautta pelkurikin näyttää!

(Herra Antreas Kälppäinen tulee.)

HERRA ANTREAS.

Herran laupeuden tähden, haavuri tänne! Ja laittakaa toinen heti herra
Topiaksen tykö.

OLIVIA.

Mitä on tapahtunut?

HERRA ANTREAS. Hän on minulta pään puhkaissut, ja Topiaskin on saanut verisen vanteen
kalloonsa. Herran laupeuden tähden, auttakaa! Antaisin neljäkymmentä puntaa siitä, että nyt olisin
kotonani.

OLIVIA.

Kuka tuon on tehnyt, herra Antreas?

HERRA ANTREAS. Eräs Cesario, herttuan seuralainen; pidimme häntä pelkurina, mutta hän onkin
ihka eläväinen piru.

HERTTUA.

Minun seuralaiseni, Cesario?

HERRA ANTREAS. Tuli ja leimaus! Tuossapa hän onkin. — Te puhkaisitte pääni turhan asian vuoksi;
sen, minkä tein, sen oli herra Topias minuun pannut.

VIOLA.

Minusta vait! En pahaa teille tehnyt;
Te veditte mua vastaan miekkaa syyttä;
Ma haastoin kauniisti, en pahaa tehnyt.

HERRA ANTREAS. Jos verinen pää on pahaa, niin olette minulle pahaa tehnyt; vai ettekö pidä veristä
päästä minäkään?

(Herra Topias Räihä ja Narri tulevat.)

Tuossa tulee herra Topias liikaten; nyt saatte kuulla lisää. Jos hän ei olisi ollut päissään, niin olisi hän
toisella tapaa teitä tanssittanut.

HERTTUA.

No, hyvä herra, kuink' on teidän laita?

HERRA TOPIAS.

Se on yhtä kaikki; hän vaan vähän minua nipisteli, ja sillä hyvä. —
Pöllö, oletko nähnyt Riku haavuria, pöllö?

NARRI. Oh, hän on ollut päissään jo toista tuntia; hänen silmänsä olivat mailleen menossa jo kahdeksan aikaan aamulla.

HERRA TOPIAS. Heittiö ja tökerö koko mies! Minua vihoittaa tuollainen humalainen heittiö.

OLIVIA.

Viekää heidät pois! Kuka se heitä on noin pahasti pidellyt?

HERRA ANTREAS.

Minä autan teitä, herra Topias; mennään yhdessä haavurin tykö.

HERRA TOPIAS. Sinäkö autat? — Senkin aasinpää, verikorva, hupelo; ohutposkinen hupelo! Kuotus!

OLIVIA.

Mies viekää maata; haavaa hoitakaa.

(Narri, herra Topias ja herra Antreas menevät.)

(Sebastian tulee.)

SEBASTIAN.

Lankoonne haavan löin ja sitä suren;
Mut vaikk' ois täysi veljeni hän ollut,
En muut' ois turvakseni voinut tehdä.
Niin oudosti mua katselette, neiti,
Ja siitä päätän loukanneeni teitä.
Anteeksi, armas, noiden valain tähden,
Jotk' äsken toisillemme vannoimme.

HERTTUA.

Puku, ääni, muoto yks, mut kaksi miestä;
Vain silmän haire, joka on, eik' ole!

SEBASTIAN.

Antonitko? Rakkahin Antonio!
Mitk' onkaan tuskan hetket mulla ollut
Sen jälkeen kuin ma sinut kadotin!

ANTONIO.

Sebastianko te?

SEBASTIAN.

Sit' epäiletkö?

ANTONIO.

Miks itsestänne kahdajaon teitte?
Omenan puoliskotkaan niin ei yhtä
Kuin nämä kaksi. Kumpi on Sebastian?

OLIVIA.

Ihmetten ihme!

SEBASTIAN.

Seisonko ma tuossa?

Ei veljytt' ole mulla koskaan ollut,
Ja niin en jumalien luonnett' ole,
Ett' olla tässä voin ja kaikkialla.
Mull' oli sisko; sen vei musta aalto.
(Violalle.) Jumalan tähden! Sukuako mulle?
Nimenne? Säätyenne? Ja mistä maasta?

VIOLA.

Metelinestä? Sebastian isäni;
Sebastian veljenikin, moinen ihan,

Noin puettu, kun vaipui märkään hautaan.
Jos puvun voi ja muodon henki ottaa,
Niin meitä pelotatte.

SEBASTIAN.

Henki olen,
Mut verhottuna samaan ruumiin muotoon,
Mik' äidin kohdusta jo oli mulla.
Kaikk' yhteen käy; jos oisitte vain nainen,
Valaisin kyyneleeni poskillenne,
Sanoen: terve, veteen kuollut Viola!

VIOLA.

Mun isälläni otsass' oli luomi.

SEBASTIAN.

Niin minunkin.

VIOLA.

Ja kuoli päivälleen,
Kun Vielä täytti kolmetoista vuotta.

SEBASTIAN.

Ah! Sielussani tämä muisto elää.
Niin, elämän hän jätti päivälleen,
Kun sisareni täytti kolmetoista.

VIOLA.

Jos mikään muu ei onnestamme puutu,
Kuin tämä anastettu miehen puku,
Mua vasta syleile, kun kaikki merkit,
Olot ja aika, paikka vahvistavat,
Ett' olen Viola; ja sen vakuudeksi
Luo laivurin sun vien nyt, jonka huostass'
On tyttöpukeni; jok' auttoi mua
Ja toi tään jalon herttuan palvelukseen.
Siit' alkain kohtaloni yhtyneenä
On tähän neitoseen ja tähän herraan.

SEBASTIAN (Olivialle.)

Ja siinä syy, miks erehdyitte, neiti:
Mut luonto tässä nouti viettoaan.
Tahdoitte yhdistyä neitseeseen,
Ja, totta vie, siin' ette pettyntykään:
Neitseellinen se mies on, jonka saitte.

HERTTUA.

Pois hämmästys! Hän jaloa on verta. —
Ja jos on laita niin, kuin peili näyttää,
On mulla tässä onnen löydöss' osa.
(Violalle.) Sanoithan tuhannesti, ettet naista
Ikänä rakastaisi niin kuin mua.

VIOLA.

Ja nämä sanat todeksi ma vannon,
Ja valan tään niin kiinteästi pidän,
Kuin taivaan kupukatto valon pitää,
Jok' yön ja päivän erottaa.

HERTTUA.

Kätesi!
Nyt tyttöpuvussa sun nähdä tahdon.

VIOLA.

Se laivuri, jok' ensin toi mun rantaan,
Sen tallettaa; mut jonkun jutun vuoksi
Nyt tyrmäss' on hän, johon hänet kätki

Malvolio, tämän neidin seuraherra.

OLIVIA.

Hän oiti hänet irti päästäköön. —

Malvolio tänne tuokaa. — Ah! nyt muistan:

Mies raukka lienee aivan järjiltänsä.

Sekava häire omass' itsessäni

Mun hänen häireens' unhottamaan saattoi. —

(Narri tulet, kirje kädessä, ja Fabio.)

No, kuinka hänen laitansa on, poika?

NARRI. Niin, armollinen neiti, hän torjuu päältäään Belseubia niin hyvin kuin ihminen hänen tilassaan saattaa. Tässä hän lähettää teille kirjeen; olisin jo tänään aamulla sen antanut, mutta koska hullujen epistolat eivät ole mitään evankeliumeja, niin ei siitä suurta väliä, milloin ne perille joutuvat.

OLIVIA.

Avaa se ja lue se.

NARRI.

Nyt saatte hyvää sielun rakennusta, kun narri esittelee hullua. —

(Lukee.) "Kautta Herran, rouvaseni," —

OLIVIA.

Mitä? Oletko hullu?

NARRI. En, rouvaseni, minä vaan luen hulluja; jos haluatte, armollinen neiti, asianmukaista esittelyä, niin pitää siinä olla ääntä.

OLIVIA.

Lue nyt järkevästi.

NARRI. Niin teenkin, madonna; jos hänen järkeään on järkevästi luettava, niin on sitä luettava juuri näin. Siis, hyvä prinsessa, korvat auki ja kuunnelkaa.

OLIVIA.

Lukekaa te, Fabio.

FABIO (Lukee.)

"Kautta Herran, rouvaseni, vääryyttä minulle teette ja maailma saa sen vielä tietää. Vaikka olettekin minut pimeyteen sulkenut ja jättänyt juopon sukulaisenne hoitoon, niin olen minä kuitenkin yhtä täydessä järjessä kuin tekin, teidän armonne. Minulla on teidän oma kirjeenne, jossa kehoitatte minua niin käyttäymään kuin olen käyttänyt; ja toivon sillä vielä saavani itselleni täyttä oikeutta ja teille täyden häpeän. Ajatelkaa minusta mitä tahdotte. Olen hetkeksi laimin lyönyt velvollisuuteni ja puhun nyt loukkaantuneena.

Hulluna pidelty
Malvolio."

OLIVIA.

Tuon hänkö kirjoittanut on?

NARRI.

Hän, neiti hyvä.

HERTTUA.

Mut tuo ei juuri hulluudelta tunnu.

OLIVIA.

Vapauta hänet; tänne hänet tuo.

(Fabio menee.)

(Herttualle.) Lähemmin miettien, jos suvaitsette

Mua vaimon asemesta siskoks ottaa,

Niin liitto leimatahan, milloin suotte,

Talossa tässä minun kustillani.

HERTTUA.

Tarjonne, neiti, kiitoksella suostun. —
(Violalle.) Vapaaksi herranne nyt päästää teidät.
Mut tekemistä palveluksistanne,
Jotk' on niin naisen luonteest' eriävät,
Niin hennokkaille tavoillenne vieraat,
Ja kun jo kauan kutsuite mua herraks.
Niin tässä käteni: täst' alkaen
Te herranne olette herratar.

OLIVIA.

Ja sisar mulle.

(Fabio palajaa Malvolion kanssa.)

HERTTUA.

Tuoko on se hullu?

MALVOLIO.

Olette, neiti, mulle väärin tehnyt,
Niin julki väärin.

OLIVIA.

Minäkö? En suinkaan.

MALVOLIO.

Olette, neiti. Lukekaa tää kirje;
Käs'alaanne te ette kieltää saata;
Kirjoittakaahan toisin, jos sen voitte.
Sinetti teidän on ja piirteet kaikki,
Sit' ette kieltää voi. Siis, tunnustakaa,
Sanokaa, kautta kainouden, miksi
Nuo selvät suosinmerkit, miksi käsky
Lähetä, hymysyin ja keltasukin,
Polukset ristissä, ja irstastella
Topiasta ja muuta palkkakansaa?
Ja tään kun täytin toivoss' alamaisen,
Miks vangitsitte mun ja pimeyteen
Mun suljitte, luo lähettitte papin,
Näin tehden minust' ivatuimman narrin,
Mit' ikänä on nähty? Tunnustakaa!

OLIVIA.

Tää, ystävä, mun kättäni ei ole,
Vaikk' onkin piirteiltään se yhdenlaista.
Käs'ala on Marian ihan varmaan.
Nyt muistan: hän se ensin mulle kertoi.
Ett' olet hullu; silloin ilmestyitkin
Hymyssä suin ja puettuna niin
Kuin kirje neuvoi. Ole tyytyväinen:
Sinulle ilkeää on pilkkaa tehty;
Mut kun sen keksijät me ilmi saamme,
Niin saat sa kantaja ja tuomar' olla
Omassa asiassas.

FABIO.

Mua kuulkaa:

Ei tora nyt saa eikä riita vasta
Sumentaa tämän hetken kirkkautta,
Jok' ihmetyttää. Siinä toivossa
Nyt myönnän, että Topias ja minä
Tään kepposen Malvoliolle teimme
Kopean, raa'an käytöksensä tähden,
Joll' ärsytti hän meitä. Kirjeen teki
Maria Topiaksen viettehestä.
Tää siitä palkinnoks on hänet nainut.
Pilamme, pahan pilkan aikaan saama,
Pikemmin naurun ansaitsee kuin koston,

Jos tasan pannaan kaikki solvaukset,
Joit' isketty on kummaltakin puolen.

OLIVIA.

Kuink' ovat houkanneet sua, hupsu parka!

NARRI. Niin, "toiset syntyvät suuruuteen, toiset saavuttavat suuruuden, toisille suuruus tyrkytetään." Minä olin myöskin tässä ilveilyssä mukana: pastori Topas, herraseni; mutta vähät siitä. "Jumal'auta, narri, en ole hullu." — Mutta muistatteko? "Ihmettelen, että teidän armoanne huvittaa mokoma mehuton raukka. Jos ette hänelle naura, on hänellä kapula suussa." Näin se ajan kieppova hyrrä tuo koston mukansa.

MALVOLIO.

Tään koston koko teidän joukkiolle.

(Menee.)

OLIVIA.

Pidely hänt' on kovin ilkeästi.

HERTTUA.

Jälessä menkää, lepytelkää häntä.
Hän laivurista viel' ei kertonut;
Kun tuo on kuultu, ja kun kultahetki
Se sitten koittaa, silloin sielujemme
On juhlaliitto. — Siksi, rakas sisko,
Me jäämme teidän luo. — Cesario, tule!
Se olla saat, niin kauan mies kuin olet.
Mut kun saat toisen puvun, silloinhan
Orsinon olet armas morsian.

(Kaikki menevät, paitsi narri.)

NARRI (laulaa).

Kun olin minä pikkuinen nallikka vain,
Satehessa ja tuulessa, hei,
Niin hauskuutta turhasta kepposesta sain,
Sillä sadetta sit' ompi joka päivä.

Mut mieheksi kun minä kasvoin niin,
Satehessa ja tuulessa, hei,
Niin varkaalta kaikki ovet suljettiin,
Sillä sadetta sit' ompi joka päivä.

Ja kotihini, ah, kun ma naikon vein,
Satehessa ja tuulessa, hei,
Niin silloinpa viinasta takaperot tein,
Sillä sadetta sit' ompi joka päivä.

Ja kun unen helmahan vaivuin näin,
Satehessa ja tuulessa, hei,
Niin siihen sikopäissäni nukkumahan jäin,
Sillä sadetta sit' ompi joka päivä.

Jo kauan on maailma mennyt menoaan
Satehessa ja tuulessa, hei,
Ja näytelmän on loppu, ja hyvästi nyt vaan;
Näin huvitamme teitä joka päivä.

MUISTUTUKSIA:

[1] *Se on vallan kuiva*. Kuiva käsi osoitti kitsautta ja kylmäkiskoisuutta. Maria haluaisi saada pienen

lahjan herra Antreakselta.

[2] *Rouva Mall*, jonka oikea nimi oli Mary Frith, oli huonomaineinen nainen ja siitä erikoisesti merkillinen, että sen aikakauden suurimmat runoilijat mainitsivat häntä runoissaan. Kirjoitettiinpaa hänestä erityinen komediakin.

[3] *Aarnianne sietäisi kesyttää*. Vanhoissa saduissa tavallisesti aarnit vartioitsivat kauniita prinsessoja.

[4] *Eikö elämäämme muodosta ne neljä elementtiä?* Sen ajan lääkärit väittivät ihmisen terveyden riippuvan siitä, miten tasaisesti ja mukavasti ne neljä elementtiä olivat hänen ruumiinrakenteessaan sijoitetut.

[5] *Kolmen narrin kapakka*. Maaseutukapakoissa oli kilpenä taulu, jossa oli kuvattuna kaksi aasia tai kaksi puupäätä ja näiden alla kirjoitus: me kolme. Kolmas oli tietysti katsoja.

[6] *Siveellinen laulu*. Epäilemättä syrjäisku puritaaneille. Tämän uskonlahkon ulkokultaisuutta, ynseyttä, vallanhimoa ja hengellistä ylpeyttä Sh. usein sättii. Malvolion persoonassa hän on heitä täydellisimmin kuvannut.

[7] *Keltaiset sukut* tulivat muotiin kansalaisotien jälkeen. Puritaanit sitoivat polukset ristiin, osoittaakseen sillä hurskauttaan.

[8] *Elätkö sinä rummullasi?* Narrilla oli kevätjuhlassa tavallisesti rumpu ja pilli mukana.

[9] *Hullujen syynääjäksi*. Tarkoittaa lautakuntaa, joka asetettiin päättämään, oliko syytetty henkilö järjillään ja voiko häntä siis rangaista.

[10] *Ritariksi lyöty lovettomin miekoin pehmeällä nukkamatolla* s.o. kamarissa eikä sotatantereella.

[11] *Egyptin rosvon lailla*. Tarkoittaa tarinaa, jossa rosvopäällikkö Thyamis ryöstää Chariclean, johon tulisesti rakastuu ja jonka, toisten rosvojen ahdistuessa, aikoo tappaa, ettei hän näiden käsiin joutuisi.

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK LOPPIAISAAATTO ELI MITEN MIELITTE ***

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE
THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE
PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase “Project Gutenberg”), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™ electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. "Project Gutenberg" is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation ("the Foundation" or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase "Project Gutenberg" appears, or with which the phrase "Project Gutenberg" is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase "Project Gutenberg" associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than "Plain Vanilla ASCII" or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original "Plain Vanilla ASCII" or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is

owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, "Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation."

- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain "Defects," such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the "Right of Replacement or Refund" described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you 'AS-IS', WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™'s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation's EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.